

**Дніпровський державний аграрно-
економічний університет
Дніпровська академія неперервної освіти**

МАТЕРІАЛИ

**8-ї Науково-практичної інтернет-конференції
з міжнародною участю**

**«Розвиток форм і методів
сучасного менеджменту в умовах
глобалізації»**

Том 2

**02-06 листопада 2020 року
м. Дніпро**

УДК 658
ББК 65.291.21
Р64

Розвиток форм і методів сучасного менеджменту в умовах глобалізації: Матеріали 8-ї Наук.-практ. Інтернет-конф. – Дніпро, 2-6.11.2020: тези доповідей (Том 2). – Дніпро: Поліграфічний відділ ДДАЕУ, 2020. – 96 с.

Посвідчення УкрІНТЕІ № 584 від 01.11.19

В матеріалах конференції висвітлено передові науково-практичні результати досліджень, отриманих в галузі менеджменту.

Для студентів, аспірантів, науковців та фахівців.

Матеріали збірника подаються в авторській редакції та друкуються мовою оригіналу.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, географічних назв, цитат та інших відомостей несуть автори публікацій.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

© Колектив авторів, 2020
© ДДАЕУ, 2020

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Nadhiya Abdulla Pestel analysis of maldivian agricultural system to improve agricultural management 5

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Байдак І. Актуальність бізнес-планування в діяльності сучасних підприємств 8

Бербенець О. Коучинг керівників як елемент управлінського консультування 10

Варісова М. Особливості надання консультаційних послуг для малих форм підприємництва в сільському господарстві 11

Ведмідь С. Проведення профілактичних заходів в умовах пандемії (управлінський аспект) 13

Гаркава О. Особливості надання інформаційних послуг для малих форм підприємництва в сільському господарстві 16

Гаркавий В. Управління формуванням витрат виробництва на основі критеріїв ефективності 19

Давиденко П. Управлінське консультування формуванням стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства 22

Дрозач В. Тенденції та перспективи розвитку управлінського консалтингу 23

Зажарський В. Управління проектами соціальної відповідальності підприємств в сфері надання ветеринарних послуг 26

Карасёв А. Организационные аспекты периодичности проведения ТО и ТР легковых автомобилей 28

Карасёв П. Система обеспечения технической надежности транспортных средств 32

Лебеденко О. Оцінка конкурентоспроможності аграрних підприємств 35

Миронова О. Проблеми розвитку бізнес-процесів в малому аграрному підприємстві 37

Морозова О. Особливості управління аграрними підприємствами за концепцією бережливого виробництва 40

Пальчик І. Особливості застосування логістики в управлінні ефективністю виробництва 44

Приходько А. Проблеми і перспективи системи консультування у розвитку аграрного сектора 45

Ситник С. Структура й відомче підпорядкування лісових земель Дніпропетровської області 48

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Анісімова Л., Сичова М. Нормативно-правове регулювання питань державної служби в Україні 50

Бойко Я. «Цифрова держава» як стратегія розвитку 52

ефективного державного управління	
Бугайова І., Мареніченко В. Особливості понятійно-категоріального апарату публічного управління та публічного адміністрування	54
Бурачик О., Сичова М. Повноваження органів публічної влади щодо здійснення роботи із зверненнями громадян в Україні	56
Клімкін А., Сичова М. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг	58
Куліш С. Державна політика України у сфері місцевого самоврядування	60
Махніборода А. Сільська рада як елемент системи місцевого самоврядування в Україні	62
Оліфер К., Сичова М. Нормативно-правове регулювання питань соціальної підтримки дітей з обмеженими можливостями в Україні	65
Підопригора К., Мареніченко В. Сучасні тенденції та виклики у розвитку територіальної організації місцевого самоврядування	68
Рижко О. Децентралізація публічної влади в Україні: розподіл повноважень на різних рівнях адміністративно-територіального устрою	70
Сікора О. Механізми забезпечення участі громадян у проектах розвитку громади	73
Цибулько Ю., Мареніченко, В. Ключові засади нормативно-правової основи публічного управління	75
Черновол О. Організація державної служби в Україні та основні складові адміністративної культури	76
Черновол О. Діяльність органів місцевого самоврядування в умовах реформування	79
Шереметьєва О. Зміни підходів до формування молодіжної політики в умовах децентралізації влади	82
Яцевич К. Сучасний стан розвитку спроможності територіальних громад в процесі децентралізації	85

ЕКОНОМІКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Застава І. Міжгосподарські форми використання техніки	89
--	----

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Миронова Р. Проблеми оціночно-аналітичної діяльності якості освіти	91
---	----

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

PESTEL ANALYSIS OF MALDIVIAN AGRICULTURAL SYSTEM TO IMPROVE AGRICULTURAL MANAGEMENT

NADHIYA ABDULLA, post-graduate student in “Management”,

IRYNA VOLOVYK, Ph.D, scientific supervisor

Dnipro State Agrarian and Economic University

Maldives is a chain of 26 coral atolls to India's southwest, being one of the smallest countries in Asia and the Pacific by population and land area. A country with a population of 341,200 people are widely dispersed over 188 inhabited islands across an archipelago more than 800 kilometers long and 130 kilometers wide. The capital city, Malé, is home to one-third of the population, yet has a total land area of less than 2 square kilometers [1].

The Maldives whose economy solely depend on Tourism and Fishing has propelled itself to middle-income status despite the geographic constraints and usual challenges that a small island economy faces. In the last 5 years, economic growth has averaged 4.5% per year, mainly on account of tourism and fishing, but also supported by transport, communications, and construction [6, 9]. Continued growth, however, needs to be more inclusive and balanced. Agricultural sector being neglected and considered as the minimum contribution to the economic growth of the country is given less attention by the government and by the people of Maldives. The tourism sector dominates the Maldivian economy contributing 90% of the government tax revenue income from import duties and tourism related taxes [2]. Though this is the case, farming has been and is prominent in the livelihoods of the rural population of Maldives. The agricultural small and medium sized enterprises (SMEs) play an important role in food and nutrition security, especially for those who are residing in the rural areas, creating job opportunities, economic growth and contributing to a stable social environment. According to Ministry of Fisheries and Agriculture (MoFA), 2018 report there are 8000 registered farmers and whereby the sector contributes, <5% to national GDP [1,3].

According to FAO 2018 report Maldives has the potential to attain self-sufficiency in selected field crops, if production efficiency were to be achieved. The present government of the Maldives have put tremendous amount of effort to develop agricultural sector of Maldives, in-terms of productivity and market expansion [1,4].

In this paper it is going to focus a framework called “PESTEL” analysis which is a tool used to monitor the macro-environmental factors that may have a profound impact on an organization’s performance [5].

PESTEL analysis is formed by six macro-environment group of factors: political factors, economic, social, technological factors, environmental factors and legal factors. The analysis further helps the managers to identify the future macroeconomic variables of interest in the construction of different scenarios to ensure the proper development and sustainability of business through the policy initiatives [5]. It involves an organization considering the external environment before starting a project and it ensures one has captured all potential risks and issues.

The PESTEL analysis will be done on the agricultural sector of the Maldives in two steps. That is, it will identify the PESTEL factors surrounding the agricultural business by reflecting on the external environment, through the available literatures such as government policy documents, newspaper articles, reports and information on government institute sites and then how these factors affect and will affect the business of the agricultural sector.

It is commendable that as a country that is described in its constitution Maldives as a “sovereign, independent, democratic state have positive introduced policy reforms and initiatives for the development the Maldives Agricultural Sector. However, it is noted that there are still constraints which impede the achievement of their goals. The analysis shows the legal and regulatory framework in relation to food security, land security and imported food products need to strengthen further to give a chance to local agricultural communities to fully utilize and benefit the policy initiatives taken by the government. The regulatory bodies need to strengthen links between farmers and consumer markets to ensure sustainable local food production and at the same time reduce dependency on food import.

Education, knowledge, training and skills are the foundation of any sector. The analysis shows that the lack of development in this area is adversely affecting the way how farming practices are carried which intern effect the productivity of farming as well as the future agricultural business practices. It shows that incorporating training, and consulting services which could be available to all the farmers throughout the year on farming practices, market practices and management of the small agriculture business enterprises would greatly reduce problems faced by the agricultural communities. It would further bring all the farmers from all over the Maldives to one plat form where all the farmers stay connected and contribute to the development of the sector by discussing and formulating ways to improve the productivity and the market of the local agricultural products.

Table 1. - Analysis of the Pestel Factors which affect the agricultural productivity and the development of agricultural sector business

Political	Economic & Social	Technological	Environment & Legal
<i>Unstable Political situation</i>	<i>Fluctuating Inflation chronic budget deficit and public debt</i>	<i>lack of technical knowledge about modern method</i>	<i>Risk of greater drying and heavy rain fall</i>
<i>No efficient transport system</i>			<i>Ground water is scarce</i>
<i>Difficulty in market access: middleman and wholesalers add additional cost</i>	<i>Employment rate: High unemployment rate</i>	<i>Un-aware of modern way of combating farm related issues of farming</i>	<i>Less nutrient soil Leaching of soil</i>
<i>Fragmented Land Act: Land rent is high.</i>	Social Factors	<i>Resistance to adopt new technologies due to high risks</i>	Legal Factors
Agricultural Credit	<i>Aging farm operators</i>		
<i>Commercial bank loans less than 1%</i>	<i>low entrance of young population to agriculture business</i>		<i>No agricultural or farming regulation</i>
<i>Insufficient credit flow</i>	<i>Negative belief system</i>		<i>No regulation to control the type of fertilizers and chemical imported to the country</i>
Taxation Policy and Subsidies	<i>No agricultural enterprise</i>		<i>No regulation or control of imported cheap agricultural products from neighboring country.</i>
<i>Reduced 20% taxation from farm related imported goods: increased amount in imported cheap fertilizers</i>	<i>Non-existent sectoral education on agriculture/rural development</i>		
Farm Safety Net	Women		
<i>no crop insurance policy</i>	<i>Difficulty to get access to financing</i>		
<i>No law or policy which encourage farmers use innovative methods of farming and conserving natural resources</i>	<i>Lack of basic agricultural knowledge</i>		
<i>Negligence in quality monitoring limited human, technical and financial resources</i>	<i>Trend in increasing hiring cheap expatriates for farming</i>		

References:

1. Ministry of Fisheries & Agriculture of Maldives. (2019) available at: <https://www.seafoodsummit.org/ministry-of-fisheries-agriculture-maldives/> (accessed 13th October 2020)
2. Maldives Partnership Forum 2019, Policy Note 7: Resilience and Food Security: Investing in Fisheries and Agriculture (accessed: <https://mpf.gov.mv/thematic-paper/>).
3. Office of the FAO Representative for Srilanka and Maldives Colombo, Sri Lanka, Food and Agriculture Organization: Maldives Country Programming Framework, December 2012.
4. Maldives Food and Drug Authority. (2017). National Food Safety Policy. Ministry of Health.
5. Ministry of Economic Development Republic of Maldives. (2019), available at <http://www.trade.gov.mv/page/sme-development> (accessed 13th October 2020).

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

АКТУАЛЬНІСТЬ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

І. БАЙДАК, старший викладач

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В умовах світової перебудови та модернізації виробництва, зростання швидкості технологічних інновацій, вдосконалення логістики та переоцінки споживання економіка України зазнає серйозних змін. Зростає актуальність планування діяльності в умовах ризику і невизначеності тому що саме завдяки плануванню можна проаналізувати майбутню ефективність роботи підприємства, його можливості та перспективи.

Все більшого значення для підприємств набуває процес бізнес-планування [1]. Такий вид управлінської діяльності сприяє одержанню додаткового прибутку за рахунок більш повного використання всіх ресурсів, а також визначення перспектив і можливих варіантів розвитку.

Саме тому розробка бізнес-плану для здійснення господарської діяльності підприємств стає більш актуальною.

Підвищення уваги до бізнес-планування забезпечує досягнення успіху у визначеному напрямі. За допомогою бізнес-планування можна вчасно врахувати як внутрішні, так і зовнішні фактори, які забезпечують необхідні умови для розвитку та функціонування підприємства.

Доходи підприємства залежать насамперед від прогнозування підприємством майбутніх потреб споживачів, здатності найбільш ефективно організувати свою діяльність для їх забезпечення й якнайкраще пристосуватися до мінливих умов зовнішнього середовища.

Бізнес-планування має на меті забезпечити високий рівень діяльності підприємства, адже є інструментом, який може контролювати й управляти виробництвом. Кожне підприємство повинно враховувати конкурентні переваги підприємств, які працюють у певному секторі ринку.

Планування гарантує успіх у діяльності підприємства. Досвід планової роботи забезпечує ефективність планування на належному рівні. В умовах ринкової економіки діяльність підприємства залежить від факторів зовнішнього середовища [3].

Отже, бізнес-планування є невід'ємною частиною функціонування підприємства. Для забезпечення належного рівня ефективності виробництва на підприємствах необхідно вдосконалювати процес планування роботи підприємств. Підвищення кругозору підприємців й управлінців та запровадження зарубіжного досвіду бізнес-планування забезпечить підприємству високий рівень розвитку [2]. Наявність бізнес-плану дає змогу визначати плани на майбутнє, передбачати ризики, які можуть нашкодити реалізації бізнесу підприємства. Наявність його підвищує ефективність діяльності, також дозволяє оцінити успішність підприємства.

Добре розроблений та обґрунтований бізнес-план є важливим підґрунтям так званої бізнес-пропозиції, використовується у процесі переговорів з партнерами; він відіграє неабияку роль у підборі на роботу кваліфікованих фахівців; його обов'язково використовують задля залучення надійних інвесторів і кредиторів тощо.

Список використаних джерел:

1. Значення бізнес-планування в розвитку підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ekuzt.gov.ua/node/158>
2. Каткова Н. В. Планування ефективності діяльності підприємств / Н. В. Каткова // Вісник Хмельницького нац. ун-ту. – Хмельницький, 2010. – № 5. – С. 180–183.
3. Скібіцька Л.І. Антикризовий менеджмент [текст]: навч. посіб. / Л.І. Скібіцька, В.В. Матвеев, В.І. Щелкунов, С.М. Подреза. - К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 584 с.

КОУЧИНГ КЕРІВНИКІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

О.В. БЕРБЕНЕЦЬ, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В останнє десятиліття широке поширення в роботі консультантів, які працюють у сфері управління та організаційної психології, набули технології коучингу.

У широкому сенсі коучинг – це стиль взаємодії з іншими людьми (і з собою), орієнтований на допомогу людині в розкритті власних ресурсів, а також в постановці найкращих для себе цілей і досягнення їх найбільш ефективними способами.

У дослівному перекладі з англійської, *coaching* – наставляти, тренувати, надихати. Але використання дослівного перекладу в даному випадку неможливо, так як між тренінгами, наставництвом і коучингом існують серйозні відмінності в організації, меті, умовах проведення.

За визначенням Джона Уйтмор, який ввів цей термін і описав можливості його застосування в менеджменті, коучинг служить для розкриття потенціалу особистості з метою максимізації продуктивності і ефективності власної діяльності.

Можливості застосування коучингу на практиці досить широкі, в залежності від контексту, виділяють три основні сфери: коучинг як стиль управління; коучинг як стиль життя; коучинг як стиль навчання.

В основі роботи коуча лежать повага до особистого і професійного досвіду клієнта і переконання в тому, що кожен клієнт є творчою, різнобічною і цілісною особистістю. Тому коуч: приймає клієнта таким, яким він є; виявляє до нього щирий інтерес; орієнтує на майбутнє; пропонує ефективні методи вирішення завдань; підтримує мотивацію клієнта до змін і вдосконалення; допомагає обійти «психологічні блоки», які є у кожної людини і є внутрішньою перешкодою на шляху до досягнення успіху; надає інформацію, яка допомагає знайти вірне рішення.

Але важливо не тільки те, що коуч робить, не менш важливо те, що він не робить. Хороший коуч: не нав'язує свої точки зору; робить інтерпретацій; не «застряє» в минулому і не займається аналізом проблем (коуч – не психоаналітик, він працює в сьогоденні, а не занурюється в витoki проблем в минулому); не дає оцінок; не прагне домінувати (позиція коуча поруч з клієнтом, а не «зверху»).

Для коуча, як і для ефективного керівника, важлива віра в можливості людини.

Особливість коучингу як методу в тому, що коуч працює в одній «робочій площині» - площині мети (цілепокладання, бачення мети, досягнення, результат) і не «спускається» в такі глибини переживань

людини, які зазвичай вважаються предметними областями психології, психотерапії і т.п.

Для клієнта це привабливо тим, що площа мети - завжди площа досягнення успіху і «мова» коуча зазвичай позитивна і оптимістична.

Коучинг керівників – це конфіденційне, приватне партнерство між клієнтом-управлінцем і кваліфікованим коуч-менеджером з відповідними знаннями і досвідом для підвищення ефективності діяльності такого клієнта. Поширена також назва «лідерський коучинг», або «бізнес-коучинг».

Коучинг може допомогти керівнику: підвищити продуктивність поточної діяльності; підготуватися до більш високих рівнів відповідальності; ефективніше справлятися з робочим стресом; прояснити або змінити кар'єрні цілі.

Все більше число керівників і менеджерів компаній користуються коучингом, щоб краще зрозуміти себе, вести більш збалансоване життя, краще усвідомити свої цілі і зменшити стрес.

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ МАЛИХ ФОРМ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

МАДІНА ВАРІСОВА, студентка гр. МгМТ-1-19

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Експертне консультування є найбільш ефективним методом діагностики проблеми в сфері малого підприємництва в АПК, коли більшість проблем пов'язано з технічними або технологічними особливостями переробних галузей АПК і не потрібно залучення значних фінансових, матеріальних і кадрових ресурсів, якими в більшості своїй малі форми підприємництва в АПК не мають. Крім того, експертне консультування є досить привабливим для малих форм господарювання в АПК ще і в силу високого рівня стандартизації в процесі реалізації консультаційного проекту, що значно мінімізує ризик неотримання очікуваного результату.

Аналіз літературних джерел з цієї проблематики показав, що більшість авторів однотайні в основних і добре відомих специфічних характеристиках малого підприємництва в сільському господарстві. Ці специфічні характеристики притаманні практично всім суб'єктам малого підприємництва в сільському господарстві, які включають комерційні організації (малі підприємства), фермерські господарства та індивідуальних підприємців. Природно, що всі ці форми підприємництва відносимо до сільського господарства і агропромислового комплексу, так

як, наприклад, комерційні організації (малі підприємства) можуть займатися переробкою, а не виробництвом сільськогосподарської продукції, що відносить їх вже до переробної промисловості або в АПК. Відповідно, перераховані групи малих форм підприємництва підрозділяються на різні за чисельністю працівників, обсягу виробництва і багатьма іншими параметрами. І проблеми у них, як правило, різні. Якщо для невеликих підприємств найбільш гостро стоять проблеми, пов'язані з необхідністю отримання специфічного агросервісу і державну підтримку на етапі «стартапів», то для щодо середніх підприємств найбільш гострими є проблеми, пов'язані з конкурентним тиском великих агрохолдингів і нерівністю в системі товарного агробізнесу. Виходячи з вищесказаного, представляється можливим систематизувати специфіку форм і видів застосовуваного консалтингу в залежності від особливостей функціонування малих форм підприємництва в сільському господарстві.

Аналіз взаємозв'язку між особливостями малих форм підприємництва в сільському господарстві і формами консультаційних послуг, найбільш адекватних зазначеним особливостям, найбільш затребуваними, як нам уявляється, серед малих форм підприємництва повинні бути процесний і експертно-процесний методи консалтингу. Однак на практиці картина складається зовсім інша. Найбільшого поширення серед малих форм підприємництва в сільському господарстві сьогодні отримали експертний і експертно-навчальне консультування, що вони пов'язують з вкрай низьким рівнем кваліфікації керівників цих господарств в області законодавства, фінансів, податків, маркетингу та менеджменту.

На нашу думку, виключення з консультаційного обслуговування і попиту на ці послуги з боку малих форм підприємництва в сільському господарстві такого виду, як процесне консультування, веде до споживчого відношення керівників малих підприємств до консалтингу, коли вони стурбовані виключно пошуком коштів на оплату консультантів і отриманням від них готового консультаційного проекту або рішення, реалізація якого виправдає їхні сподівання у вирішенні кризової ситуації на їхньому підприємстві.

З точки зору управлінського впливу консультаційні послуги для малих форм підприємництва в сільському господарстві можна поділити на дві великі групи:

- консультаційні послуги, спрямовані на подолання внутрішніх кризових проблем розвитку малих підприємств;
- консультаційні послуги, спрямовані на розробку стратегії і бізнес-плану розвитку самого підприємства на етапі його становлення.

До першої групи консультаційних послуг можна віднести консультаційні проекти, засновані на процесах консалтингу і мають на меті розробку систем фінансового та податкового управління, управління персоналом, аудит і аналіз господарської ситуації і багато іншого. До

другої групи консультаційних послуг фахівці відносять, як правило, розробку перспективних планів розвитку бізнесу замовника, аудит, складання бізнес-плану, маркетингової стратегії, стратегії галузевої спеціалізації і інші. Інакше кажучи, процесне консультування в даному випадку знову замінюється експертно-навчальним консалтингом, в результаті чого будь-яке нововведення або законодавча зміна вимог у цій галузі буде неможливим для вирішення власними силами замовника, а зажадає знову залучення консультаційної компанії і оплати її послуг.

Таким чином, консультаційні послуги в малому підприємстві в сільському господарстві мають цілий ряд специфічних особливостей, обумовлених, насамперед, специфікою самого процесу сільськогосподарського виробництва, а також специфікою малих форм господарювання, що істотно відрізняються від аналогічних структур в промисловості або будівництві.

ПРОВЕДЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ (УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ)

С.В. ВЕДМІДЬ, студентка гр. ПУ-19-13м
Університет митної справи та фінансів

Профілактика, профілактична медицина, превентивна медицина (від дав.-гр.- «запобіжний») - система науково обґрунтованих заходів у медицині, спрямованих на запобігання захворюванням, їхньому розвитку та на зміцнення здоров'я окремих людей та громад. Превентивна медицина є частиною сімейної медицини. Профілактична медицина вивчає проблеми формування, збереження та зміцнення здоров'я здорової людини.

Профілактика – це складова частина медицини. Соціально-профілактичний напрям у справі охорони і зміцнення здоров'я народу включає медичні, санітарно-технічні, гігієнічні і соціально-економічні заходи. Створення системи попередження захворювань і усунення ризику є найважливішим соціально-економічним і медичним завданням держави.

Пандемія – це сильна епідемія, що характеризується поширенням інфекційного захворювання на всій території країни та суміжних держав, а іноді й багатьох країн світу. Цей термін застосовується до інфекційного захворювання, яке загрожує багатьом людям у всьому світі одночасно. Пандемія відбувається тоді, коли з'являється новий вірус грипу і поширюється по всьому світу, а населення не має імунітету до вірусу, а також ефективних засобів профілактики, тобто вакцинації та лікування.

Пандемія (від грец. «пан» - увесь + «демос» - народ) – епідемія, що характеризується найбільшим поширенням будь-якого інфекційного

захворювання на території усієї країни та сусідніх держав, багатьох країн світу, різних материках. Характеризується відсутністю колективного імунітету в людства, і, зазвичай, ефективних засобів профілактики (вакцини) й лікування. Серед інфекційних захворювань, які сягали масштабу пандемії: чума, холера, грип, коронавірусна хвороба 2019 р. Передостанній раз ВООЗ оголошувала пандемію в 2009 році під час розповсюдження «свинячого грипу» N1H1. Серед інфекційних захворювань, які набирали масштабу пандемії: чума, холера, грип.

Управління – це вид діяльності, який залежить від цілого ряду зовнішніх чинників, зокрема, державного устрою, типу власності, зрілості ринку, кожен з яких вимагає наявності відповідної системи управління, обумовленої новою метою та завданнями для її досягнення.

Управлінську діяльність посадових осіб, яка полягає у спрямуванні роботи установи та включає прийняття рішення, його планування, організацію та контроль виконання з використанням різних способів впливу на підлеглих, називають керівництвом.

Управлінською можна вважати діяльність будь-якого лікаря, який має у своєму підпорядкуванні персонал, підрозділ чи заклад охорони здоров'я.

Найважливішим напрямом державної політики в області охорони здоров'я є профілактика інфекційних захворювань, особливо грипу і інших ГРВІ (гострих респіраторних вірусних інфекцій), оскільки вони мають масовий характер.

Нормативно-правове забезпечення профілактики грипу та ГРВІ, як і будь-яка інша діяльність держави, потребує належного законодавчого наповнення.

Встановлення правових норм є необхідною умовою та невід'ємною складовою ефективною державної політики, оскільки саме в законодавчому полі формуються її основи, визначаються найважливіші параметри й чинники, здійснюється нормативно-правова регламентація.

За роки незалежності в Україні активно формується правове поле державної політики у сфері профілактики інфекційних хвороб, в тому числі грипу та ГРВІ. Зокрема, було прийнято ряд Законів України та Наказів МОЗ України, оскільки забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя, збереження здоров'я населення та первинна профілактика захворювань є одним із пріоритетних питань охорони громадського здоров'я.

Впровадження доказової медицини в Україні відбулося в останнє десятиліття шляхом створення системи стандартизації медичної допомоги. Відповідно до сучасних принципів і стратегічних напрямів розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я, необхідності підвищення ефективності профілактичних заходів на рівні первинної медичної допомоги обґрунтовано концепцію доказової профілактики в медицині

Соціально-економічне благополуччя в будь-якій державі передбачає забезпечення ефективної діяльності системи охорони здоров'я, яка дозволяє забезпечувати населення якісною та доступною медичною допомогою. Від якості медичних послуг безпосередньо залежить ступінь захворюваності та смертності в країні, а також загальна задоволеність життям самого населення. У зв'язку з цим досягнення високої якості медичних послуг є одним з основних напрямків державного регулювання системи охорони здоров'я України.

Заходи спрямовані на підтримку здоров'я населення, мотивацію громадян до самостійного збереження та зміцнення свого здоров'я, ведення здорового способу життя. Такий напрямок підтверджується досвідом системи охорони здоров'я Німеччини та Ізраїлю, у яких важлива роль відводиться профілактичним заходам, зокрема спорту, вітамінізованій підготовці та санаторно-профілактичному відпочинку. Тим самим держави в пріоритеті ставлять досягнення поліпшення здоров'я, збільшення тривалості життя населення через забезпечення профілактики захворювань, підвищуючи соціальну відповідальність населення.

Цікавим прикладом є також досвід системи охорони здоров'я Сінгапуру. Так, у країні прийнята система індивідуальних медичних розрахунків, що стимулює людину до самостійної відповідальності за своє здоров'я, водночас підтримуючи високу якість медичних послуг, стримуючи підвищення їх вартості.

Право кожного громадянина на охорону здоров'я та медичну допомогу встановлено статтею 46 Конституції України.

Захист населення від інфекційних хвороб визначається одним із пріоритетних напрямів діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

У сфері захисту населення від інфекційних хвороб Кабінет Міністрів України розробляє і здійснює відповідні державні цільові програми, забезпечує фінансування та матеріально-технічне постачання закладів охорони здоров'я, установ і закладів державної санітарно-епідеміологічної служби, підприємств, установ та організацій, залучених до проведення заходів і робіт, пов'язаних з ліквідацією епідемії, координує проведення цих заходів і робіт, а також вирішує інші питання у межах повноважень, визначених законом.

Карантин встановлюється та відміняється Кабінетом Міністрів України за поданням головного державного санітарного лікаря України.

Профілактика інфекційних хвороб шляхом імунізації населення є найефективнішим заходом щодо забезпечення здоров'я населення, епідемічного благополуччя держави та стратегічно важливим пріоритетним завданням галузі охорони здоров'я. Матеріальні збитки, соціальні та медичні наслідки інфекційних хвороб свідчать, що

систематична імунізація населення повинна бути загальнодержавною справою.

Зниження рівня захворюваності на інфекції в країні, смертності та інвалідності внаслідок інфекційних хвороб шляхом профілактики інфекційних хвороб створює умови для ліквідації найпоширеніших інфекційних хвороб та для забезпечення санітарного і епідемічного благополуччя держави, і є стратегічно важливим пріоритетним завданням галузі охорони здоров'я.

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ МАЛИХ ФОРМ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

ОЛЕНА ГАРКАВА, магістрант

Науковий керівник Миронова Р.М., к.е.н., професор

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Як показав джерелознавчий аналіз, пропоновані різними авторами класифікаційні ознаки пропонованих консультаційних послуг практично мало чим відрізняються один від одного, так як в основі всіх їх лежить одна або дві ознаки - функціональна приналежність або галузеве структурування.

Якщо слідувати класифікації «FEACO» (Європейська Федерація Асоціацій Консультантів по Організації Виробництва), яка об'єднує асоціації консультантів з економіки і управління більшості європейських країн, то в ній представлені 84 види предметних областей консалтингу, а предметні сфери консалтингу як виду економічної діяльності класифіковані в рамках 8 розділів:

- загальні напрямки;
- адміністрування;
- фінансове управління;
- управління кадрами;
- маркетинг;
- виробництво;
- інформаційні технології;
- спеціалізовані послуги.

Фахівці пропонують два методологічних підходи до побудови класифікаційних ознак консультаційних послуг, відповідно до яких ці послуги прийнято розрізняти в залежності від використовуваного методу (функціональний підхід) і в залежності від предмета консультування (галузевий підхід).

Предметна ознака: загальне управління; адміністративне управління; фінансове управління; управління кадрами; маркетинг;

організація виробництва; аудит; бухгалтерське обслуговування; юридичне обслуговування; інформаційне забезпечення; інжиніринг; інвестиційний банкінг; рекрутмент; PR; управління рекламною діяльністю; управління діловою інформацією; лобіювання; тренінг.

Функціональна ознака: експертне консультування; процесне консультування; навчальне консультування; проектне консультування.

Зупинимось докладніше на чотирьох видах консультаційних послуг, класифікованих за ознакою функціональної приналежності:

Так, найбільш популярне у вітчизняній економіці експертне консультування є і найбільш ефективним методом визначення суті проблеми замовника, вибору альтернативного варіанта її рішення і підбору найбільш оптимального варіанту незалежної консалтингової компанії для розробки і реалізації консультаційного проекту. Завдання реалізації консультаційного проекту в разі залучення експертів залишається за самим замовником. В цьому і полягає головний недолік цього методу консультування, коли експертне консультування не передбачає формування спільної робочої групи з персоналом замовника, передачу досвіду або навчання співробітників новим методам роботи.

Процесний метод надання консультаційних послуг базується на інструментах взаємодії замовника і консультантів незалежної консалтингової компанії, коли замовник бере безпосередню участь в діагностиці проблеми, розробці варіантів її вирішення, реалізації отриманого оптимального рішення в практичній діяльності при підтримці і під наглядом професійних консультантів незалежної консалтингової компанії. При цьому головною перевагою цього методу є формування спільної з фахівцями консалтингової компанії робочої групи, що передбачає навчання і передачу досвіду від професійних консультантів персоналу замовника, а також вироблення рішень керівництвом самої компанії-замовника. Процес надання консультаційних послуг методом процесного консультування є глибоко персоніфікованим, індивідуалізованим, так як розробка консультаційного проекту строго «заточена» під унікальну проблему конкретного замовника з його конкретними, тільки йому притаманними особливостями. Саме ця обставина і робить цей вид консультування одним з найдорожчих видів.

На думку ряду фахівців, - навчальний консалтинг є одним з найбільш перспективних видів консалтингу, так як передбачає імітацію спеціально розроблених критичних ситуацій, їх аналіз і розробку методів і способів їх подолання спільно з персоналом замовника. Навчальне консультування відрізняється вираженою зацікавленістю персоналу замовника в пошуку шляхів вирішення виникаючих проблем і освоєння через навчальні програми технологій для розв'язання нових аналогічних ситуацій.

У господарській практиці, як правило, застосовується симбіоз всіх трьох методів консультування, які перетинаються і взаємно доповнюють один одного.

Експертне консультування вважається найбільш ефективним методом діагностики проблеми в сфері малого підприємництва в АПК, коли більшість проблем пов'язано з технічними або технологічними особливостями переробних галузей АПК і не потрібно залучення значних фінансових, матеріальних і кадрових ресурсів, якими в більшості своїй малі форми підприємництва в АПК не мають. Крім того, експертне консультування є досить привабливим для малих форм господарювання в АПК ще і в силу високого рівня стандартизації в процесі реалізації консультаційного проекту, що значно мінімізує ризик неотримання очікуваного результату.

Специфічні характеристики притаманні практично всім суб'єктам малого підприємництва в сільському господарстві, які включають комерційні організації (малі підприємства), селянські (фермерські) господарства, споживчі кооперативи (некомерційні організації) і індивідуальні підприємці. Перераховані групи малих форм підприємництва підрозділяються за чисельністю працівників, обсягами виробництва і багатьма іншими параметрами. І проблеми у них, як правило, різні. Якщо для невеликих підприємств найбільш гостро стоять проблеми, пов'язані з необхідністю отримання специфічного агросервісу і державну підтримку на етапі «стартапів», то для великих підприємств найбільш гострими є проблеми, пов'язані з конкурентним тиском великих агрохолдингів і нерівністю в системі товарного агробізнесу. Виходячи з вищесказаного, представляється можливим систематизувати специфіку форм і видів застосовуваного консалтингу в залежності від особливостей функціонування малих форм підприємництва в сільському господарстві. Як показав, аналіз взаємозв'язку між особливостями малих форм підприємництва в сільському господарстві і формами консультаційних послуг, найбільш адекватних зазначеним особливостям, найбільш затребуваними, як нам представляється, серед малих форм підприємництва повинні бути процесний і експертно-процесний методи консалтингу. Однак на практиці картина складається зовсім інша. Як відзначають фахівці, найбільшого поширення серед малих форм підприємництва в сільському господарстві сьогодні отримали експертне і експертно-навчальне консультування, що вони пов'язують з вкрай низьким рівнем кваліфікації керівників цих господарств в області законодавства, фінансів, податків, маркетингу і менеджменту.

З точки зору управлінського впливу консультаційні послуги для малих форм підприємництва в сільському господарстві можна розділити на дві великі групи:

- консультаційні послуги, спрямовані на подолання внутрішніх кризових проблем розвитку малих підприємств;

- консультаційні послуги, спрямовані на розробку стратегії і бізнес-плану розвитку самого підприємства на етапі його становлення.

До першої групи консультаційних послуг можна віднести консультаційні проекти, засновані на процесах консалтингу, що мають на меті розробку систем фінансового та податкового управління, управління персоналом, аудит і аналіз господарської ситуації і багато іншого. До другої групи консультаційних послуг фахівці відносять, як правило, розробку перспективних планів розвитку бізнесу замовника, аудит, складання бізнес-плану, маркетингової стратегії, стратегії галузевої спеціалізації і інші. Інакше кажучи, процесне консультування в даному випадку знову замінюється експертно-навчальним консалтингом, в результаті чого будь-яке нововведення або законодавча зміна вимог у цій галузі буде неможливою для вирішення власними силами замовника, а зажадає знову залучення консультаційної компанії і оплати її послуг.

Таким чином, консультаційні послуги в малому підприємстві в сільському господарстві мають цілий ряд специфічних особливостей, обумовлених, насамперед, специфікою самого процесу сільськогосподарського виробництва, а також специфікою малих форм господарювання, що істотно відрізняються від аналогічних структур в промисловості або будівництві.

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА НА ОСНОВІ КРИТЕРІЇВ ЕФЕКТИВНОСТІ

В. ГАРКАВИЙ, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Економічна ефективність сільськогосподарського виробництва характеризується співвідношенням результатів діяльності з витратами і виробничими ресурсами. Характер реагування прибутку на зміни в діяльності сільськогосподарських підприємств залежить від структури витрат, в тому числі і від співвідношення постійних і змінних витрат. Тому важливого значення в процесі управління витратами набуває поділ їх на постійні і змінні залежно від обсягу діяльності. Дослідженням цього питання в науковій літературі приділено достатньо уваги. Аналіз вивчених джерел показує, що всі вчені одноставно роблять акцент на тому, що при розподілі витрат на постійні та змінні необхідно поставити запитання: чи залежать досліджувані витрати від зміни обсягів виробництва? Але при визначенні методики їх розподілу такої одноставності не спостерігається.

Так, деякі вчені в процесі своїх досліджень до постійних витрат відносять загальногосподарські, адміністративні та витрати на збут, а змінні

витрати представляють у вигляді виробничих. Інші ж вчені вважають, що доцільно звернути увагу на те, що при встановленні відмінності між постійними та змінними витратами важливу роль відіграє проміжок часу, оскільки для тривалого періоду (декілька років) практично всі витрати будуть змінними, для більш короткого терміну в залежності від коливань виробництва витрати можуть бути як змінними, так і постійними, тобто для цілей управління витрати доцільно аналізувати «...на ділянці, яка називається «область релевантності». Тому заслуговує на увагу розподіл витрат на змінні, умовно – змінні та постійні (напівпостійні). До того ж деякі вчені виділяють окремо інтервально-постійні витрати, які на певному відрізку значень обсягів виробництва залишаються незмінними, а при досягненні меж цього відрізка їх розмір різко підвищується і на наступному відрізку залишається також незмінним.

На практиці саме поділ витрат в залежності від обсягів виробництва створює проблеми, оскільки є трудомісткою та складною процедурою, що потребує наявності комплексної системи управлінського обліку. Деякі статі витрат містять в собі як постійну, так і змінну частини, тому необхідно розподіл витрат на постійні і змінні враховувати суб'єктивні чинники. Для проведення дослідження не має сенсу розділяти витрати окремо по кожному виду продукції, оскільки для аналізу необхідно використовувати лише загальну суму постійних і змінних витрат.

Науковці пропонують наступні методи поділу витрат на постійні і змінні: алгебраїчний; графічний; статистичний (метод найменших квадратів, регресійний аналіз, аналіз лінійної залежності); селективний. Алгебраїчний метод застосовується при наявності інформації про дві точки обсягу продукції в натуральному виразі і відповідні їм витрати (метод найвищої та найнижчої точки). Графічний метод припускає застосування графіку з двома точками, що відповідають загальним витратам для мінімального та максимального обсягу виробництва. Селективний метод побудований на змістовному аналізі кожної статті та елементах витрат.

Біологічні процеси зумовлюють те, що для більшості товаровиробників характерне збирання урожаю, реалізація товарної продукції наприкінці року. Надходження доходів протягом року в сільському господарстві також нерівномірне. Оцінити господарську діяльність і ефективність виробництва можна тільки наприкінці року.

Ефективна система управління витратами передбачає поточний аналіз формування витрат на підприємстві з метою прийняття оптимальних управлінських рішень, тому вважаємо доцільним

врахування в сільському господарстві показника сезонності формування виробничих витрат.

Особливістю виробництва продукції в галузі рослинництва є формування витрат на сівбу в травні, витрат на збір урожаю та основний обробіток ґрунту – у вересні. Це зумовлює відповідне підвищення коефіцієнту сезонності формування витрат в зазначений період року (його значення більше 1).

Для тваринництва не є характерним прояв сезонності виробництва, як в рослинництві, оскільки продукція цієї галузі сільськогосподарських підприємств надходить на протязі року рівномірно.

Показники ефективності виробництва в сільському господарстві в поєднанні із коефіцієнтом сезонності дозволяють отримати більш обґрунтовані результати в процесі управління витратами. В сільському господарстві в деякі місяці року виробничі витрати мають невеликий розмір, а в окремі місяці – навпаки. Отже, коефіцієнти в кожному місяці на протязі будуть істотно різнитися один від одного.

Наприклад, в рослинництві у січні розмір витрат на виробництво неістотний, в той час як у березні виробничі витрати накопичуються, тому порівнювати ефективність формування витрат в такому випадку дуже важко. Відповідно коефіцієнт сезонності формування витрат в зазначених місяцях також буде різний – в січні – менший, в березні – навпаки – більший.

Отже, коефіцієнт ефективності формування витрат в січні помножений на відповідний коефіцієнт сезонності дає можливість отримати більш реальне його значення. І навпаки, поєднання зазначених показників в березні дає вирівняний показник ефективності. Таким чином, можна виключити вплив сезонності сільськогосподарського виробництва на показники ефективності формування витрат.

В галузі рослинництва найвищі показники ефективності формування витрат спостерігається в грудні, що зумовлено впливом бухгалтерського аспекту формування витрат на підприємстві. В цілому перевищення над середнім значенням досліджуваних показників відмічається в травні і вересні, тобто в ті періоди, коли проявляється сезонність виробництва в сільському господарстві. Отже, найбільш інтенсивне використання грошових коштів в сільськогосподарських підприємствах в галузі рослинництва спостерігається в березні – травні, тобто в той час, коли необхідні кошти на передпосівний обробіток ґрунту, сівбу, придбання добрив, насіння, гербіцидів і т.п.

УПРАВЛІНСЬКЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ФОРМУВАННЯМ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

П. ДАВИДЕНКО, студент-магістр, МгМТз-1-19

Науковий керівник доц. Гаркавий В.В.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Постійна економічна та політична нестабільність в Україні збільшує рівень невизначеності зовнішнього оточення, в якому беруть участь вітчизняні організації. Щоб досягти очікуваний результат до самовиживання, суб'єкти господарювання повинні зменшувати рівень конкуренції та вміти швидко адаптуватись, але цього недостатньо, тому вони повинні заздалегідь попереджати і передбачати ці зміни. В умовах політичної та економічної кризи позитивному результату господарської діяльності сприятиме вибір пріоритетних напрямків стратегії та діяльності розвитку підприємства [1]. На діяльність організації впливає багато факторів. Найважливішим є фактор науково-технічного нововведення. Ринок постійно змінюється і це пояснюється тим, що змінюється попит споживачів, і від того, як підприємство швидко реагує на зміни – від цього залежить його успіх на ринку [2].

Процес управління організацією являє собою процес оцінки та аналізу інформації. Якість управлінського рішення залежить від якісної інформації за часом, змістом та можливістю обробки. Стратегічна інформація характеризується стратегічними рішеннями, які потім втілюються в організації і стратегії, соціально-психологічні, фінансово-економічні, методичні й інші інструменти, які здійснюють стратегічний процес. Розглядаючи стратегію розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства, необхідно відмітити, що усі фактори, які є складовими формули успішної діяльності підприємства, повинні бути узгодженими та направленими на досягнення єдиних цілей, створення єдиного середовища співпраці. Перспективною на сьогоднішній день є стратегія інтегрованого розвитку, що дозволить підприємству посилити свої конкурентні позиції. Розроблення стратегії розвитку на підприємстві повинне бути головною довгостроковою метою сільськогосподарських підприємств на сучасному ринку.

Список використаних джерел:

1. Рудінська О.В. Основи менеджменту / Рудінська О.В., Яромін С.А., Молоткова І.О. - Видавництво «Ніна-Центр», 2002.
2. Теплінський Г.В. Особливості конкуренції підприємств на зовнішніх ринках / Г.В.Теплінський // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук. праць. – К.: НАУ, 2012. – Вип. 35. – С. 232-237.

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСАЛТИНГУ

ВІКТОРІЯ ДРОЗАЧ, студентка гр МгМТ-1-19

Науковий керівник Миронова Р.М., к.е.н., професор

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

На консалтинг великий вплив зробили дві загальносвітових тенденції в розвитку бізнесу.

1. Перехід на аутсорсинг все більшої кількості послуг. Корпоративні клієнти будуть продовжувати використовувати все більша кількість тимчасових найманих працівників, залучаючи їх до роботи в міру виникнення в цьому необхідності на протигагу змісту високооплачуваного постійного штату співробітників. Консультанти можуть забезпечити надання послуг для виконання складних проектів.

2. Швидкі зміни, що відбуваються в світі, роблять майже неможливим для управлінської команди компанії підтримку на потрібному рівні знань про галузь, споживача її продукції або послуг, конкурентів. Консультанти пропонують інформацію, знання, дані і методи для вирішення проблем взаємодії клієнтів з зовнішнім середовищем.

Слід враховувати також, що використання консультантів є часто більш ефективне вкладення коштів для компанії, яка оплачує той досвід і знання, які їй необхідні і в міру виникнення в них потреби, в той час як раніше вона мала навчати і підвищувати кваліфікацію людям, знання яких могли їй знадобитися коли-небудь знову. Консультанти ж, як правило, виконують проекти швидше і краще.

Розвиток менеджмент-консалтингу перспективно як для клієнтів, так і для консультантів.

Можна виділити наступні перспективи для клієнтів:

- можливість експертизи. Знання та навички, необхідні для забезпечення зростання або будь-яких серйозних змін в діяльності компанії, часто не можуть бути отримані від її співробітників. Тому організація звертається до консультантів для виконання таких проектів або вирішення виникаючих проблем;

- економія часу. Навіть в тих випадках, коли такі можливості доступні всередині організації, штатні працівники можуть просто не мати часу для виконання спеціальних проектів або досліджень. Консультант може стати частиною організації на той період часу, поки не буде виконано те, що необхідно;

- компенсація нестачі досвіду. У компанії може не вистачати деяких кваліфікованих фахівців. Консультанти можуть заповнити ці ніші, поки здійснюється навчання штатних працівників або наймання нових постійних співробітників;

- гнучкість штатної структури. Консультанти можуть бути найняті на короткий період часу для здійснення проекту. Коли робота виконана, організація може легко і швидко припинити взаємини з ними;

- отримання об'єктивної думки з боку. Консультанти зазвичай привносять свіжий погляд на проблему, яка розглядається. Фахівці з боку можуть запропонувати нове, неупереджене думку про шляхи вирішення завдання;

- отримання нових ідей. Консультанти приходять зі своїми ідеями, отриманими в результаті роботи в інших фірмах і галузях. Вони насичуються ідеями, знаннями і зразками успішних рішень з багатьох джерел. Натомість штатні співробітники можуть бути занадто тісно пов'язані з даною проблемою, щоб побачити нове рішення;

- швидкість і ефективність. Залучення до роботи консультанта, який має досвід реалізації необхідного компанії типу проектів в минулому, може виявитися для неї більш швидким і ефективним способом вирішення проблеми, ніж спроби змусити працювати швидше штатних співробітників;

- оцінка ситуації. Консультант може забезпечити проведення об'єктивної оцінки ситуації, визначити проблему і представити рекомендації по її вирішенню;

- незалежність. У разі здійснення операцій зі злиття або поглинання, інших змін організаційної структури зовнішній консультант може діяти як незалежний посередник при вирішенні протиріч і розбіжностей;

- прояв доброї волі. Організація може не мати достатньо часу, а також по ряду інших причин не сповнити якісь законні вимоги. Наймаючи консультанта, вона показує, що докладляє зусиль для вирішення цієї проблеми.

Можна виділити наступні перспективи для консультантів:

- сам собі господар. Я хочу бути своїм власним босом. Це завжди було моєю мрією. Я не буду більше ніколи отримувати накази від когось ще;

- немає встановленого графіка роботи. Я хочу позбутися від щоденної рутини. Мені набридла корпоративна життя. Я працював усе життя. Я був хорошим найманим працівником. Можливо, пройшло вже

півжиття, але я відчуваю, що зможу забезпечити свою фінансову безпеку, і я хочу більше, ніж просто отримувати зарплату. Я хочу чогось не схожого на рутинну роботу;

- великі можливості. Я бачу більше можливостей, ніж раніше. Здається, що до зростання прагне кожна компанія. Я бачу консультантів в нашій компанії щотижня;

- робити своє власне «справу». Я володію такими навичками і вміннями, за які, я вірю, інші мені будуть платити. Я маю великий досвід і буду визначати свій власний план дій, перш ніж це зробить хтось інший;

- використання технологій. Сучасні технології зроблять більш легким швидке створення повністю чинного офісу;

- легкий початок бізнесу. Я думаю, що це той бізнес, який я в змозі почати. У мене вже є комп'ютер, і я можу працювати в моєму домашньому офісі. Щодо низькі витрати початку даної діяльності роблять можливим для мене ведення власного бізнесу;

- свобода. Я хочу мати можливість працювати вільно. Це хороша причина, як і всі інші;

- більше грошей. Консультанти, здається, отримують великі гроші, і я хочу цього;

- створення роботи. У мене немає вибору, я давно перебуваю без роботи. Я починаю думати, що я ні на що не здатний. Я не думаю, що буду просуватиметься до створення власного реального бізнесу. Я думаю, що можу досягти чогось хорошого в житті тільки як консультант;

- більше благо. Я хочу підкреслити відмінність. Я не байдуже ставлюся до того, що можу не отримати ті ж гроші, що заробляю зараз. Однак для мене іноді більше значить інше. Я хочу зробити світ більш гармонійним і працювати з некомерційними організаціями, які оцінять те, що я можу запропонувати;

- безпеку. Корпоративна робота не завжди безпечна. Я хочу фінансової безпеки і думаю, що найкращим способом її забезпечити буде взяти справу у власні руки;

- творчість. Я хочу мати можливість творити. Я завжди прагнув до чогось нового, але при моїй роботі часто чув, що цього зробити не можна. Я хочу знайти себе в своїй роботі;

- подорожі. Це може розглядатися як несерйозна причина, але я завжди хотів подорожувати. Я знаю, що через деякий час це бажання може пройти, але коли такий час настане, тоді я і буду думати, як вчинити в подальшому;

- отримання виклику. Мені необхідний серйозний виклик, але я не можу отримати його там, де зараз працюю. Тут фактично немає можливості для просування, і я приречений робити всю ту ж роботу протягом наступних шести років з дуже незначним професійним або кар'єрним ростом;

- самозбереження. Я працюю в галузі, в якій розгорнулися операції по злиттю і поглинанню компаній. Я повинен поберегти себе і знайти інші можливості в житті;

- вибір місця проживання. Я хочу жити там, де я сам виберу. Для контактів з моїми клієнтами потрібна лише близькість транспорту.

З перерахованого видно, що з цілої низки причин консалтинг є сферою бізнесу привабливою і перспективною як для клієнта, так і для консультанта.

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В СФЕРІ НАДАННЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ПОСЛУГ

В. ЗАЖАРСЬКИЙ, студент-магістр, МгМТз-1-19

Науковий керівник доц. Воловик І.А, ДДАЕУ

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Необхідна складова діяльності будь-якого підприємства – це витрати не тільки на основний бізнес, але й на управління непрофільними активами, які не приносять прибутку, але життєво необхідні для нормальної роботи будь-якої компанії. До таких активів можна віднести репутацію компанії. В розвинутих країнах згідно міжнародних стандартів обліку широко використовується поняття «Гудвіл» (англ. Goodwill), яке визначає різницю між ринковою вартістю компанії та вартістю її капіталу. Вагому частину гудвілу складає іміджевий компонент.

На ділову репутацію бізнесу в сучасному світі впливають не лише відкритість, чесність, законність діяльності компанії, але й така вагома складова, як соціальна відповідальність. Цей термін з'явився наприкінці 70-х років, хоча традиції меценатства, які можна вважати передумовами виникнення соціальної відповідальності бізнесу були розповсюджені набагато раніше, зокрема й в Україні. Відомі меценати М. Терещенко, Л. Бродський, М. Дегтерев, Б. Ханенко, Є. Чикаленко, В. Симиренко, І. Череватенко, Г. Галаган, В. Тарновський, Х. Алчевська та ін., які долучилися до підвищення соціального рівня життя населення України відроджуючи навчальні заклади, підтримуючи митців та займаючись благодійністю в сфері медицини, виховання сиріт, впроваджуючи перші програми соціального захисту на своїх підприємствах [1].

Соціальна відповідальність бізнесу - це перш за все активна соціальна політика, діалог з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами, участь у вирішенні актуальних соціальних проблем.

Ветеринарні послуги, які сьогодні займають вагому частку в структурі малого підприємництва по своїй суті носять вже соціально орієнтований характер, спрямовані на покращення здоров'я та

добробуту тварин. Згідно законодавчих норм, умови утримання тварин повинні відповідати їх біологічним, видовим та індивідуальним особливостям, задовольняючи їх природні потреби в їжі, воді, сні, рухах, контактах із собі подібними, у природній активності та інші потреби. Місце утримання тварин повинно бути оснащене таким чином, щоб забезпечити необхідні простір, температурно-вологісний режим, природне освітлення, вентиляцію та можливість контакту тварин із природним для них середовищем. Особа, яка утримує тварину, зобов'язана забезпечити своєчасне надання їй ветеринарної допомоги. Ветеринарні процедури щодо тварин можуть здійснювати тільки особи, які мають відповідну фахову освіту [2].

57% українців мають домашніх тварин, в той же час, Україна входить в топ-10 країн світу за кількістю безпритульних тварин [3]. На нашу думку, це одна з найгостріших проблем суспільства. Ветеринарні клініки часто стають ініціаторами проєктів, пов'язаних з допомогою безпритульним тваринам, працюючи в партнерстві з профільними громадськими організаціями.

Проєктний підхід в цій справі дозволяє значно ефективніше залучати ресурси та управляти ними. При створенні соціально орієнтованих проєктних пропозицій, не зважаючи на відсутність комерційної складової, зберігаються всі характеристики проєктного підходу: чітко визначена мета, індикатори її досягнення, управління часом проєкту (календарне планування), управління вартістю проєкту, управління командою.

Єдине чого не містить соціально орієнтований проєкт – це можливості залучити інвесторів. Не є доцільним, на нашу думку, вживати такий термін. Інвестор – це учасник проєкту, який розглядає проєкт як інструмент прирощення капіталу (максимально за мінімальний період часу) і проєкт для нього – це один з альтернативних варіантів використання капіталу. Краще в такому випадку використовувати термін «донор», «партнер проєкту».

В проєктах соціальної відповідальності ми пропонуємо використовувати такий підхід:

- для внутрішніх соціальних проєктів (підвищення якості умов праці та добробуту для власних працівників, створення сприятливого екологічного середовища в компанії) використовувати терміни реінвестиція в соціальний капітал підприємства;
- для зовнішніх соціальних проєктів - термін «проєкти соціальної відповідальності».

За нашими підрахунками, поєднання комерційної діяльності в сфері ветеринарних послуг з допомогою бездомним тваринам може стати дієвим інструментом для залучення партнерів та ресурсів для розвитку ветеринарних клінік. Так, створюючи готель для домашніх тварин, можна передбачити частину інфраструктури для бездомних тварин, які

потребують допомоги та нагляду. Включивши в прайс ветеринарних послуг відсоток «соціальної відповідальності» клієнта та взявши на себе зобов'язання перерахувати частину прибутку на обслуговування бездомних тварин, клініка може отримати значне покращення своєї репутації та ресурс для соціальних проєктів.

Список використаних джерел:

1. Соціальна відповідальність – основа філософії бізнесу [Електронний ресурс. Назва з екрану]. Режим доступу: <https://www.okko.ua/sotsialna-vidpovidalnist-osnova-filosofii-biznesu>.

2. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» (Документ 3447-IV, чинний, поточна редакція від 13.02.2020) [Електронний ресурс. Назва з екрану]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>.

3. Мультський О. Чому Україна – одна з лідерів за кількістю безпритульних тварин, і як це змінити [Електронний ресурс. Назва з екрану]. Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/society/2018/03/7/229362/>.

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ ПЕРИОДИЧНОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ТО И ТР ЛЕГКОВЫХ АВТОМОБИЛЕЙ

АЛЕКСЕЙ КАРАСЁВ, к.э.н, доцент

Псковский государственный университет, Псков, Россия

Одной из важнейших задач в области эксплуатации автомобильного транспорта является дальнейшее совершенствование организации технического обслуживания (ТО), текущего ремонта (ТР) подвижного состава автомобильного транспорта с целью повышения его работоспособности и, вместе с тем, снижения затрат на эксплуатацию.

На ТО и ремонт современных легковых автомобилей накладываются особенности эксплуатации, конструкции, комплектации, наличие систем самодиагностики, учета ТО и т.п. В эксплуатации находится значительная доля подержанных автомобилей (особенно зарубежных, которые реально являются для нас самыми современными). Считается, что в частном владении находится более 95 % таких автомобилей. Западный менталитет связан с заменой автомобилей через 3-4 года, в противном случае считается, что финансовые дела партнера неудовлетворительные, с ним нет смысла иметь серьезные финансовые взаимоотношения. Ни одна из распространенных зарубежных марок автомобилей в полной мере не рассчитана на наши дороги. Практически все современные автомобили рассчитаны на фантастически (по нашим меркам) развитую сеть станций и пунктов сервисного обслуживания

(1/250 автомобилей). Эксплуатация автомобилей в подавляющем большинстве рассчитана на теплый, жаркий или субтропический климат.

В автосервисе применяются планово-предупредительная система ТО и ремонта и система ТО и ремонта по сервис-индикаторам. Целью данной системы технического обслуживания является обеспечение соответствия состояния автотранспортных средств населения установленным требованиям и повышение эффективности их использования владельцами. Чтобы обеспечить работоспособность автомобиля в течение всего периода эксплуатации, необходимо периодически поддерживать его техническое состояние комплексом технических воздействий, которые в зависимости от назначения и характера можно разделить на две группы:

1) воздействия, направленные на поддержание агрегатов, механизмов и узлов автомобиля в работоспособном состоянии в течение наибольшего периода эксплуатации;

2) воздействия, направленные на восстановление утраченной работоспособности агрегатов, механизмов и узлов автомобиля.

Комплекс мероприятий первой группы составляет систему технического обслуживания и носит профилактический характер, а второй – представляет собой систему восстановления (ремонта).

В нашей стране принята планово-предупредительная система (ППС) технического обслуживания и ремонта автомобилей, суть которой в том, что ТО осуществляется по плану, а ремонт – по потребности. Принципиальные основы планово-предупредительной системы технического обслуживания и ремонта автомобилей установлены действующим «Положением о техническом обслуживании и ремонте подвижного состава автомобильного транспорта». Как правило, эта система применяется в основном на автотранспортных предприятиях. Одним из недостатков ППС является то, что она не учитывает реального технического состояния и индивидуальных особенностей каждого автомобиля. Перечень и объем работ при проведении ТО определяется только пробегом автомобиля. После выполнения ТО при ППС нельзя сделать заключения о надежности агрегатов и систем автомобиля и спрогнозировать поведение автомобиля в будущем, т.е. предсказать возможный отказ узлов и систем, особенно влияющих на безопасность движения.

Но если на автотранспортных предприятиях этот недостаток может компенсироваться обязательной проверкой технического состояния автомобиля перед его выходом в рейс (проверка дежурными механиками), то автомобиль «частника» не подвергается проверкам. Поэтому решение вопросов организации ТО и ремонта автомобилей индивидуального пользования должны принципиально отличаться от аналогичных вопросов для автотранспортных предприятий. Отличие прежде всего заключается в том, что автомобиль как объект ТО и

ремонта находится у владельца, который в одном лице осуществляет как транспортный процесс, так и поддержание автомобиля в технически исправном состоянии и в соответствии с действующим законодательством несет полную ответственность за его эксплуатацию и техническое состояние.

Выполняя перевозочный процесс, автовладелец сам определяет и учитывает пробег, время перевозок, затраты, число пассажиров и массу груза, дальность поездок и т.д. При этом он осуществляет наблюдение за техническим состоянием автомобиля и устраняет или принимает меры к устранению неисправностей, а также несет ответственность за выполнение правил дорожного движения.

Для поддержания автомобиля в технически исправном состоянии работы по ТО и ремонту владелец проводит на СТО или выполняет их (полностью или частично) самостоятельно или с помощью других лиц. При этом регулярность и своевременность проведения работ также зависят от автовладельца. Кроме того, эксплуатация автомобилей личного пользования характеризуется длительными простоями в условиях безгаражного хранения, более низкой профессиональной квалификацией водителей, нерегулярным проведением ТО, ремонта и контроля технического состояния автомобиля, неравномерностью заездов автомобилей на СТО, частичным проведением ТО и ремонта методом «самообслуживания» без соответствующего обеспечения и контроля качества работ. Так как значительная доля ДТП с гибелью людей обусловлена неисправностями автомобиля и более 90 % легковых автомобилей принадлежит гражданам, необходимо особое внимание уделять вопросам организации ТО и ремонта автомобилей населения.

Поскольку применение ППС в системе автосервиса нецелесообразно, для поддержания автомобилей индивидуального пользования в технически исправном состоянии необходимо опираться на другую стратегию функционирования системы ТО и ремонта. Под *стратегией функционирования системы ТО и ремонта* понимается совокупность принципов и правил управления техническим состоянием автомобилей, определяющих комплексное изменение эксплуатационных свойств, а также определенных методов организации производственно-технической базы ТО и ремонта.

До 70 % неисправностей систем и агрегатов автомобиля можно отнести к постепенным отказам. Так как существующая ППС ТО и ремонта не предусматривает проведения диагностических работ на системах и агрегатах автомобиля, то сегодня нельзя сделать заключения о реальном техническом состоянии автомобиля. Решением этой проблемы может стать переход к более эффективной стратегии — поддержания автомобиля в работоспособном состоянии *по реальному техническому состоянию* (стратегия технического обслуживания и

ремонта автомобиля по фактическому состоянию – СФТС). Актуальность проблемы создания и функционирования СФТС обусловлена тем, что по мере усложнения конструкции автомобиля, повышения эксплуатационных и экологических требований заметно возрастает стоимость их изготовления и затраты на их ТО и ремонт. Сточки зрения общей теории систем, автомобиль можно рассматривать как объект, техническим состоянием которого в различные периоды эксплуатации можно управлять посредством определенных видов технического воздействия, таких, как техническое обслуживание и ремонт.

Объединение ТО и ремонта в единую систему обусловлено общим характером технического воздействия на автомобиль. Цели СФТС те же, что и у ППС, – управление техническим состоянием автомобиля в течение срока его службы или ресурса, позволяющее обеспечить его работоспособность в процессе эксплуатации; минимальные затраты времени, сил и средств на выполнение ТО и ремонта. Эти цели достигаются путем организации целесообразной последовательности технических воздействий на автомобиль, т.е. такой, при которой технические воздействия назначаются в соответствии с процессом изменения технического состояния. Именно СФТС позволяет приспособиться к реальной обстановке, используя апостериорную информацию о техническом состоянии автомобиля, которая является более полной. Возможны следующие варианты функционирования СФТС:

- 1) с постоянным объемом технического воздействия в прогнозируемый период;
- 2) с переменными периодом и объемом.

В первом варианте объем технического воздействия не зависит от возможного появления отказа до следующего контроля технического состояния автомобиля; с учетом этой информации выбирается только время проведения технического воздействия на автомобиль. Во втором варианте период технических воздействий остается постоянным, а объем их выбирается так, чтобы на этом периоде отказ не наступил. Ясно, что более предпочтительна стратегия с контролем уровня параметров технического состояния автомобиля, которая обеспечивает более раннее обнаружение неисправностей и их своевременное устранение.

Применение СФТС на практике сопряжено с дополнительными затратами, в основном на системы контроля и диагностики. Вопрос о применении СФТС решается в каждом конкретном случае на основе сравнения дополнительных затрат на создание системы контроля и диагностики и организацию процесса с дополнительным повышением надежности автомобиля. Необходимо разработать регламентирующие документы о порядке проведения технического обслуживания (по

пробегу и объему работ) автомобилей индивидуального пользования, так как автовладельцы по-прежнему сами определяют необходимость в проведении технических воздействий.

СИСТЕМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ТЕХНИЧЕСКОЙ НАДЕЖНОСТИ ТРАНСПОРТНЫХ СРЕДСТВ

П. КАРАСЕВ, к.т.н, доцент

Псковский государственный университет, Псков, Россия

В процессе интенсивной эксплуатации транспортных средств (ТС) постоянно происходит изменение технического состояния его деталей, узлов, агрегатов, что неизбежно приводит к частичной или полной потере работоспособности и, как следствие, снижению уровня надежности объекта в целом. Различают два способа обеспечения работоспособности в эксплуатации: поддержание работоспособности посредством ТО и восстановление работоспособности с помощью ремонтных воздействий на объект.

Основная цель ТО состоит в предупреждении и отдалении момента достижения им предельного состояния. Это достигается предупреждением возникновения отказа за счет предупредительного контроля и доведения параметров технического состояния автомобиля (агрегата, механизма) до номинальных или близких к ним значений, а также предупреждением отказа в результате уменьшения интенсивности изменения параметра технического состояния, снижением темпа изнашивания сопряженных деталей.

Система ТО должна соответствовать следующим требованиям:

- обеспечивать заданные уровни эксплуатационной надежности при рациональных материальных и трудовых затратах;
- обеспечивать и сохранять ресурсосберегающую и природоохранную направленность;
- позволять планировать и организовывать ТО и ремонт на всех уровнях – от рабочего места на предприятиях до общегосударственных плановых и директивных органов, а также нормативно обеспечивать хозяйственные отношения внутри предприятий и между ними;
- быть обязательной для всех организаций и предприятий, владеющих транспортными средствами, вне зависимости от их ведомственной подчиненности;
- быть доступной и пригодной для руководства и принятия решений всеми звеньями инженерно-технической службы;
- обеспечивать стабильность основных принципов и гибкость конкретных нормативов, учитывающих изменение условий эксплуатации, конструкции и надежности автомобилей;

- учитывать разнообразие условий эксплуатации транспортных средств.

Активно используемая в нашей стране система носит планово-предупредительный характер. Плановость системы ТО и ремонта обуславливается тем, что объект, как правило, ставят на ТО и ремонт в плановом регламентном порядке. Предупредительность заключается в том, что основное количество операций при плановой постановке на ТО и ремонт выполняют предупредительно до появления отказа (неисправности). Параметры технического состояния машин при ТО или ремонте предупредительно восстанавливают при их значении, превышающем допускаемую величину. Исключением являются ресурсные параметры, достижение предельного значения которых обуславливает постановку агрегата или машины в капитальный ремонт.

Таким образом, плановость системы ТО и ремонта определяется ее периодичностью, а предупредительность операций – допускаемыми значениями параметров (при ремонте – допускаемым износом деталей и соединений), остаточным ресурсом агрегатов, а также качественными признаками появляющихся отказов. В связи с этим основными техническими требованиями на ТО и ремонт машин являются межконтрольная наработка, совпадающая по величине с периодичностью ТО, допускаемые значения нересурсных параметров, остаточный ресурс агрегатов и качественные признаки их состояния. Данные величины и признаки служат важными характеристиками технического состояния объектов. При их неправильном установлении частота появления отказов и затраты на устранение их последствий возрастают приблизительно в 2-3 раза. Таким образом, обоснование этих технических требований является первостепенным в рассматриваемой системе ТО и ремонта.

Планово-предупредительная система ТО и ремонта предполагает: максимальное удлинение сроков службы отдельных деталей, узлов и автомобиля в целом; максимальное повышение коэффициента технической готовности транспортного средства, который определяет долю календарного времени, в течение которого объект (или группа объектов) находится в работоспособном состоянии и может осуществлять свои прямые функции; установление контроля за правильностью эксплуатации и ремонта подвижного состава.

Но, несмотря на свою широкую применяемость, данная система не лишена недостатков, что отмечали многие научные организации. Выделим следующие недостатки типовой планово-предупредительной системы ТО и ремонта.

Структура ремонтного цикла, а также состав и объем работ были разработаны много лет назад. Основой для таких разработок являлись статистические данные, в соответствии с которыми необходимость постановки машины в ремонт определялась выходом из строя 5 %

тестируемых объектов. Данный подход уже изначально имел два принципиальных недостатка. Во-первых, не учитывались фактические условия (качество материалов, сборки, обкатки, технологические режимы работы и др.) работы. Во-вторых, в системе закладывался значительный «запас прочности».

Кроме того, за последние десятилетия многое изменилось. Так на многих предприятиях были внедрены современные технологии и материалы, используемые при ТО и ремонте подвижного состава. Это позволило существенным образом повысить надежность отдельных узлов и агрегатов, и, соответственно, увеличить межремонтную наработку автомобилей в целом.

Отсутствие достоверных данных о техническом состоянии транспортных средств. Проблема мониторинга остается актуальной до сих пор. Даже там, где соответствующие механизмы уже созданы, проблемы получения достоверных данных о техническом состоянии остаются. Из факторов, влияющих на достоверность, можно выделить следующие. Во-первых, сложности с корректной интерпретацией полученных данных, вследствие несовершенства программного обеспечения и погрешности измерений. Во-вторых, корректировки технологических режимов работы объектов приводят изменению прогнозных трендов его технического состояния.

Соответственно, все это приводит к снижению достоверности планирования. Тем не менее, наличие таких, даже не всегда достоверных данных повышает качество планирования (хотя бы на краткосрочном интервале времени) и, соответственно, эффективность системы ТО и ремонта.

Еще одним недостатком системы является жесткая регламентированность межремонтных периодов, что позволяет гибко планировать вывод объектов в ремонт, а также обязательность проведения капитального ремонта без составления экономического обоснования и определения целесообразности его проведения.

Отсутствие эффективных методов и средств технической диагностики подвижного состава для уточнения сроков вывода объектов в капитальный ремонт, а также использование единых нормативов расхода материалов без дифференциации условной единицы для объектов с различными техническими характеристиками также откладывает свой негативный отпечаток на факт дальнейшего применения планово-предупредительной системы ТО и ремонта.

Однако полностью отказываться от системы не следует. Изучение зарубежного опыта показывает, что на многих предприятиях других стран элементы планово-предупредительной системы используются достаточно широко. Так на предприятиях США этой системой охватываются не все ТС, а только наиболее высокопроизводительные и

важные, а для объектов, имеющих дублеров, использовать планово-предупредительную систему считается не выгодно.

К тому же, полный отказ от системы невозможен еще и по юридическим причинам. В соответствии с нормативными документами, система является основным инструментом по обеспечению надежной и безопасной эксплуатации объектов.

Выходом из сложившейся ситуации может служить своеобразная реорганизация внутренней структуры системы, основанная на принципах применения модели приоритетов (для различных ТС) и совмещения планово-предупредительной системы ТО и ремонта с планированием по техническому состоянию. Но и в этом случае основным фактором, определяющим эффективность системы планирования по ТО и ремонту, является наличие достоверной информации о техническом состоянии объектов, которая может быть получена с помощью постоянной диагностики всех его систем.

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О. ЛЕБЕДЕНКО, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Важливою ланкою системи ринкового господарства і невід'ємною умовою функціонування аграрних підприємств є конкурентоспроможність.

Під поняттям конкурентоспроможності аграрних підприємств розуміють здатність суб'єктів економічної діяльності аграрної сфери пристосовуватися до нових умов господарювання, використовувати свої конкурентні переваги і перемагати в конкурентній боротьбі на ринках сільськогосподарської продукції / послуг та засобів виробництва, максимально ефективно використовувати земельні ресурси, якомога повніше задовольняти потреби покупця шляхом аналізу структури ринку і гнучкості реагування на зміну його кон'юнктури [6].

Оцінка конкурентоспроможності підприємства – це визначення комплексу показників його виробничо-господарської діяльності, що визначають успіх підприємства на ринку, по відношенню до системи показників конкурентів [4].

Попри наявність в економічній літературі значної кількості методичних підходів до визначення рівня конкурентоспроможності підприємств аграрної сфери, наразі відсутній єдиний загальноприйнятий метод, тому оцінку конкурентоспроможності аграрних підприємств здійснюють шляхом використання системи критеріїв та показників.

На думку ряду вчених, найвагомим показником конкурентоспроможності в сільському господарстві є продуктивність [5]. В.В. Вітвіцький та Ю.О. Авраменко вважають, що першорядними елементами в підвищенні продуктивності й, відповідно, конкурентоспроможності підприємств є трудові ресурси та умови праці – якість й управління ними. При цьому, очевидним, на думку вчених, є той факт, що підвищення продуктивності і поліпшення умов життя працівників пов'язані між собою [3].

З точки зору В.Я. Амбросова та Т.Г. Маренич, для оцінки конкурентоспроможності аграрного підприємства важливими показниками є обсяг продажу у вартісному обчисленні та прибуток. Як додаткові показники можуть виступати порівняльний рівень собівартості продукції та ціна її реалізації [1, с. 26].

І.В. Гуторова, вважає, що, оскільки у сільському господарстві земля є основним ресурсом, показниками визначення рівня конкурентоспроможності виробництва є обсяг валової продукції та прибутку з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь, на одного середньорічного працівника, на 1 грн. основних виробничих фондів, виробництво валової продукції на 1 грн. виробничих витрат, рентабельність виробництва [8, с. 56].

З точки зору Л.Ю. Семенової, дослідження конкурентоспроможності підприємства доцільно проводити через дослідження конкурентоспроможності його продукції [7].

В зв'язку з цим Балабанова Л.В. зазначає, що основу конкурентоспроможності продукції являє її якість, і тільки в разі певних надзвичайних ситуацій на ринку за низької купівельної спроможності неякісні товари можуть бути конкурентоспроможними. Але конкурентоспроможність включає лише ті фактори якості, які являють інтерес для основної групи споживачів даного товару і сприяють задоволенню конкретної потреби [2, с. 93-94].

Вважаємо, що в умовах різноманітності підходів, аграрним підприємствам доцільно використовувати такі критерії та показники оцінки конкурентоспроможності, які якомога повніше враховують специфіку їх діяльності та цілей, які вони перед собою ставлять.

Список використаних джерел:

1. Амбросов В.Я. Оцінка конкурентоспроможності агроформувань / В.Я. Амбросов, Т.Г. Маренич // Вісник ХНАУ, серія «Економіка АПК і природокористування». – 2009. – № 10. – С. 23-28.
2. Балабанова Л.В. Стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємств / Л.В. Балабанова, В.В. Холод. – К.: Професіонал, 2006. – 448 с.
3. Вітвіцький В.В. Управління продуктивністю та конкурентоспроможністю аграрних підприємств у контексті соціально-

економічних цілей розвитку / В.В. Вітвіцький, Ю.О. Авраменко // Економіка АПК. – 2018. – № 5. – С. 100-109.

4. Галицький О.М. Сучасні інструменти оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства / О.М. Галицький, І.С. Найда, А.В. Найда // Економіка харчової промисловості. Том 1. – № 2. – 2019. – С. 62-70.

5. Лупенко Ю.О. Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності України на світових ринках сільськогосподарської продукції / Ю.О. Лупенко, Н.І. Патика // Агросвіт. – 2019. – № 11. – С. 16-23.

6. Малік М.Й., Нужна О.А. Конкурентоспроможність аграрних підприємств: методологія і механізми: монографія. – Київ: Інститут аграрної економіки, 2007. – 270 с.

7. Семенова Л.Ю. Методологічні підходи до оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / Л.Ю. Семенова. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/41.pdf> 19.

8. Ульянов О.В., Євчук Л.А., Гуророва І.В. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств та стратегічні аспекти її формування: монографія. Х.: Віровець А.П. «Апостроф», 2011. – 340 с.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В МАЛОМУ АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ

ОЛЕНА МИРОНОВА, к.е.н, старший викладач

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сільські території України мають потужний природний, демографічний, економічний та історико-культурний потенціал. Однак комплекс проблем, що накопичилися в соціально-економічному, екологічному та демографічному розвитку села перешкоджає його переходу до динамічного сталого розвитку.

Вирішення питання стабільного підйому економіки і підвищення добробуту населення в Україні багато в чому визначається розвитком сільської місцевості. У нашій країні протягом багатьох десятиліть основним шляхом розвитку села був вузькогалузевий аграрний підхід. Це призвело до однобокого аграрного розвитку сільських територій, часто нераціонального розміщення на них продуктивних сил, нерозвиненості соціально-побутової інфраструктури і інших серйозних проблем.

Разом з тим, стале економічне зростання в сільському господарстві можливе при вдосконаленні всієї сукупності економічних відносин, пов'язаних з формуванням сприятливого підприємницького середовища.

Воно проявляється в розширенні заходів з розвитку як галузей сільського господарства, так і форм господарювання. Під впливом змін, що відбуваються в сільському господарстві комплексний розвиток будь-якого регіону вимагає пошуку власних джерел саморозвитку, найважливішим з яких є використання і нарощування потенціалу малого підприємництва.

Одним з інструментів соціально-економічного розвитку для багатьох регіонів стає малий бізнес, що має своєю ключовою на меті не стільки прибуток і його максимізацію, скільки безперервність задоволення попиту і постійно мінливих потреб як окремого індивіда, так і суспільства в цілому. Малий бізнес в сільському господарстві є складовою частиною економічної системи, без якої держава не може стабільно функціонувати.

В умовах різких коливань попиту великі підприємства, позбавлені можливості маневреності та швидкої диверсифікації, як правило, першими страждають від змін кон'юнктури ринку, в той же час малі підприємства підвищують стійкість виробництва і відповідно територіальної економіки, де вони розташовані.

Мале підприємництво може успішно існувати в різних формах і реалізовуватися за різними напрямками. Однак розвиток підприємництва залежить від економічного стану аграрного сектора регіону, що визначається формуванням умов, що забезпечують можливість доступу підприємців до усіх видів бюджетних програм і кредитних ресурсів, одержуваних різними категоріями сільськогосподарських товаровиробників.

В умовах ринку будь-яке підприємство незалежно від організаційно-правової форми та сфери діяльності має об'єктивну потребу в стратегічному управлінні, яке представляє собою усвідомлену і продуману сукупність норм і правил, що лежать в основі прийняття стратегічних рішень, що впливають на майбутній стан підприємства як засобу зв'язку із зовнішнім середовищем. Цей стан забезпечується якісним і своєчасним виконанням виробничих і управлінських функцій: прогнозування, планування, організації, мотивації, координації та контролю, а також відповідним рівнем складових потенціалу: кваліфікацією працівників, матеріально-технічної бази, технології та ін.

В принципі мале підприємництво здійснює ті ж функції, що і підприємництво взагалі. Але воно досить специфічно проявляється на території регіону, оскільки в силу обмеженості ресурсів малий бізнес зацікавлений в максимальному ступені використовувати місцеву ресурсну базу і тут же на місці реалізовувати вироблену продукцію.

У зв'язку з труднощами, що виникають при веденні сільського бізнесу серед жителів зустрічаються різні думки. Дані опитування сільських жителів демонструють, що понад 30% сільських жителів погодилися б відкрити власну справу або зайнятися фермерством при

створенні сприятливих умов розвитку з боку держави. Разом з тим, серед селян представлений ще один тип - негативних мотиваційних установок, представлених у вигляді схеми: «ні, тому що». Не стануть займатися підприємництвом близько 38% респондентів. Головні причини відмови від підприємницької діяльності пов'язані з зазначеними в попередній групі умовами, в реалізацію яких дана група сільських жителів не сподівається. Для сприятливого розвитку сільського підприємництва необхідна систематизація умов, яка включає в себе правову, економічну і соціальну складові.

Виходячи з результатів опитування, в сучасних економічних умовах мале підприємництво в сільській місцевості функціонує у вигляді досить широкого спектра різних форм організації, що дає можливість ранжувати цілі, засоби і мотиви підприємницької діяльності, а також встановлювати ті межі, в рамках яких підприємництво виражає економічні інтереси різних учасників відтворювального процесу і регіону в цілому.

Розглядаючи тенденції розвитку сільського підприємництва в сучасних умовах, не можна не виділити в якості найважливіших дослідницьких аспектів мотивацію вибору суб'єктами господарювання формальних та (або) неформальним видів підприємницької діяльності, а також чітку систему розвитку бізнес-процесів сільській місцевості.

Багатоаспектність проблеми, її залежність від природно-економічних факторів і господарської діяльності зумовили необхідність системного підходу до її дослідження і розробку комплексу заходів з розвитку бізнес-процесів в сільській місцевості. Існує безліч узагальнених значень поняття «бізнес-процес». Звернемося до деяких з них. За словами М. Хаммера і Д. Чампі, бізнес-процес - «сукупність різних видів діяльності, в рамках якої «на вході» використовується один або більше видів ресурсів, і в результаті цієї діяльності «на виході» створюється продукт, що представляє цінність для споживача. При оптимізації процесів промислових організацій, вважається, що «бізнес-процес» - сукупність взаємопов'язаних або взаємодіючих видів діяльності, яка перетворює входи на виходи.

Поняття «бізнес-процесу» в розрізі сільської місцевості можна прийняти за самостійну організаційну підсистему, яка створює економічну цінність шляхом задоволення потреб її внутрішніх і зовнішніх клієнтів в ресурсах і послугах.

Таке визначення «бізнес-процесу» говорить про те, що суб'єкти малого підприємництва в сільській місцевості здатні охоплювати практично всі сфери господарської діяльності всередині регіону: поряд з традиційним сільськогосподарським виробництвом, переробкою продукції і виробничим обслуговуванням, інтенсивно розвивати несільськогосподарські види діяльності, виконуючи тим самим інтегруючу роль в підвищенні взаємозв'язків всередині економіки регіону і сприяючи доступності для сільських жителів міських стандартів життя.

В сучасних умовах заходи з розвитку аграрного виробництва повинні бути доповнені проектами комплексного і сталого розвитку сільських територій, що включають в себе не тільки аграрне виробництво, а й лісове, водне господарство, місцеву промисловість, туризм, соціально-побутову інфраструктуру та інші види діяльності, без розвитку яких неможливе збільшення ефективності сільської економіки і поліпшення умов проживання в сільській місцевості. Таким чином, перехід до сталого розвитку сільських територій за рахунок розвитку «бізнес-процесів» дозволяє забезпечити комплексне і інтегроване рішення основних проблем сільських територій в рамках єдиної концепції, в центрі якої знаходиться сільський житель.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЗА КОНЦЕПЦІЄЮ БЕРЕЖЛИВОГО ВИРОБНИЦТВА

ОЛЕНА МОРОЗОВА, студентка гр. МТ-1-17

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Аграрна економіка останніми роками набуває дедалі більшої популярності серед ряду інших сфер економіки, починаючи чергове коло якісно нового циклічного розвитку. Наявною є необхідність переосмислення підходів до стратегій поведінки аграрних підприємств як суб'єкта, що в першу чергу повинен реагувати на глобальні виклики щодо розвитку аграрного бізнесу й аграрної економіки. Під стратегією поведінки аграрного підприємства розуміємо розробку раціональної системи завдань і системи заходів щодо їх вирішення. В загальному такий процес є ні чим іншим, як процесом управління підприємством. Головним акцентом нині повинно стати усвідомлення того, що неможливо складні системні проблеми розв'язувати простими управлінськими рішеннями, виходячи із дискретно-інкрементального підходу до управління.

Таким чином, аграрні підприємства та агропромислові формування в сучасних умовах повинні розробляти надсучасні інтелектуалізовані й інформатизовані системи менеджменту, що здатні бути дієвим інструментом на шляху досягнення складних, довготермінових цілей щодо їх економічного розвитку.

Спочатку концепцію запроваджували у підприємствах із дискретним виробничим потоком, з часом її адаптували до виробничих систем із неперервним виробничим потоком, а нині система проникає у сферу послуг, торгівлі, охорони здоров'я, комунального господарства, інформаційних технологій, управління збройними силами та систем державного управління. Слід зауважити, що проникнення ідей даної

концепції у виробничі системи аграрних підприємств є досить стриманим, що викликано рядом причин, головною серед яких, на нашу думку, є особливості функціонування ланцюга щодо створення споживчої цінності. Вони впливають із особливостей самого аграрного виробництва, якому притаманні надзвичайно тісний взаємовплив економічних і природних, навіть біологічних процесів відтворення, об'єктивні природні цикли.

Вузловим поняттям бережливого виробництва є усвідомлення виробником цінності для споживача кінцевого продукту чи послуги. А відтак, виробничу систему необхідно створювати не як набір техніки й технологічного обладнання, що приводиться в рух людиною, а як цілісний ланцюг операцій і процесів, що додають дискретну порцію споживчої цінності продукту в процесі проходження ним усього ланцюга. У випадку аграрного виробництва прийнято говорити «від поля - до столу». Економічною суттю віддачі бережливого виробництва є усунення втрат в процесі проходження продукту через повний ланцюг створення споживчої цінності. Іншими словами - необхідно уникати тих операцій та процесів, які не додають споживчої цінності продукту чи послугі, натомість споживають ресурси.

Згідно з концепцією бережливого виробництва діяльність підприємства слід розглядати в розрізі двох складових: як підсистему процесів, що додають споживчу цінність, і ті, що її не додають. Відповідно другу групу процесів прийнято класифікувати як втрати й вони піддаються ліквідації. Розробники концепції Таїті Оно, Джеффри Лайкер та Джеймс П. Вумек виділяють вісім видів втрат, які виникають в умовах неефективного управління підприємством. Це втрати внаслідок: надлишкових запасів; виробництва продукції, що не відповідає стандартам (брак); непотрібних переміщень; наявності непотрібних етапів (операцій, процесів); непотрібного транспортування; втрати часу через надмірне очікування; перевиробництва; невикористаного творчого потенціалу працівників. На сучасному етапі в результаті значного поширення концепції бережливого виробництва та її удосконалення виділяють ще два види втрат. Перший - нерівномірність виконання операцій, що викликані часто не варіабельністю попиту кінцевого споживача, а особливостями виробничої системи. Саме цей вид втрат властивий, на нашу думку, аграрному виробництву. Другий - перевантаження техніки й обладнання, а також операторів і виконавців. Даний вид втрат також значною мірою притаманний аграрному виробництву, де традиційно існують так звані напружені періоди щодо виконання певних робіт.

Практика результативного запровадження концепції бережливого виробництва та її аналіз дала змогу узагальнити технологію розробки

системи менеджменту на основі бережливого виробництва і її введення з урахуванням індивідуальних вимог і диференціального підходу до кожного конкретного підприємства й сформулювати основні принципи ефективного менеджменту на її основі: необхідно обґрунтувати концепцію продукту та визначити його споживчу цінність; обґрунтувати й створити потік генерування споживчої цінності; завдяки організаційним, технологічним і економічним заходам забезпечити неперервне функціонування потоку створення споживчої цінності; спровокувати споживача та дати йому можливість витягувати продукт із виробничої системи; створити умови постійного самовдосконалення.

Як уже зазначалося, аграрне виробництво характеризується рядом особливостей, властивих виключно даній галузі. З метою адаптації окремих аспектів бережливого виробництва для використання в практиці менеджменту аграрних підприємств сформулюємо мету й визначимо суть такої системи менеджменту.

У загальному, метою розробки та запровадження системи менеджменту аграрного підприємства на основі бережливого виробництва - «ощадне аграрне підприємство» є: побудувати систему зі створення споживчої цінності для споживача, здатну швидко реагувати на його запити й реагувати на виклики, що формуються на ринку певного продукту, з метою досягнення підприємством очікуваних економічних цілей за різних сценаріїв розвитку кон'юнктури ринку, в тому числі й за умови падіння попиту. Важливо зазначити, що виробнича система «бережливого аграрного підприємства» покликана не лише реагувати на виклики ринків і зміни у потребах споживача, а часто індукувати у групи споживачів усвідомлення певної потреби, тим самим випереджати об'єктивний процес формування потреби й формувати цільовий ринок. При цьому така система не створює нагромаджень перехідних і проміжних запасів - «прихованого підприємства». Останній висновок набуває в сучасних умовах особливого значення з огляду на необхідність поширення органічної продукції та екологічно безпечних базових технологій виробництва продуктів харчування, на протипагу масовому виробництву із застосуванням досягнень генної інженерії й хімічної промисловості.

Економіко-організаційна суть концепції бережливого виробництва в умовах управління аграрним підприємством полягає в функціонуванні системи бізнес-процесів, яка потребує менших прямих затрат праці, капітальних інвестицій, просторового базису для розширення виробництва, матеріалів і часу на всіх стадіях створення споживчої цінності. З погляду ефективного управління відносинами із споживачем, оощадне виробництво - це системний підхід по перманентному

виявленню втрат і пошуку шляхів їх уникнення з метою скорочення часового лага між розміщенням замовлення та його виконанням.

У ринкових умовах часто виникає необхідність адекватної реакції виробника на виклики, що формуються під впливом ряду чинників і змушують його змінювати виробничу систему загалом, або її складові, зокрема: галузеву структуру підприємства, структуру посівних площ, структуру поголів'я. Це, в свою чергу, вимагає коригування цілого ряду операційних аспектів ведення бізнесу: зміни базових технологій виробництва продукції, зміни системи машин, зміни чи удосконалення технологічного обладнання, зміни раціонів і норм годівлі худоби та птиці й ін.

Особливістю аграрного виробництва є те, що такі зміни потрібно здійснювати у стислі строки та чітко визначені періоди протягом року, що пояснюється агротехнічними й зоотехнічними вимогами. Змінити номенклатуру ярих культур у сівозміні можна лише навесні перед посівною кампанією, і лише за умови однотипної осінньої підготовки ґрунту. Зміни в структурі озимих культур можливі лише в осінній період за умови оптимальної підготовки ґрунту - за технологіями зайнятих, сидеральних парів, парового чи напівпарового обробітку ґрунту, системи попередників та інших факторів. Змінити структуру стада можливо за умови зміни кормової бази, що значною мірою пов'язано з галузями рослинництва.

Крім того, означені зміни можуть потребувати перепідготовки персоналу і значних капіталовкладень у певні часові періоди, що може не сприяти, а, навпаки, перешкоджати підвищенню ефективності господарювання.

Враховуючи ці й ряд інших особливостей аграрного виробництва, необхідно переосмислити параметри та показники, на яких акцентує увагу ощадне виробництво, саме в контексті аграрного виробництва. Основна ідея бережливого виробництва - скоротити час виконання замовлення, але це властиво промислового підприємству. А якщо ощадне виробництво неможливо запроваджувати в аграрних підприємствах? Адже в останніх характер організації основного виробництва не позамовний і навіть не серійний. Дані варіанти типів виробництва застосовні в окремих галузях аграрного виробництва - деякі галузі тваринництва, овочівництво закритого ґрунту.

Проаналізувавши наведені приклади, можемо дійти висновку, що запропонований підхід до організації виробництва можливий у тих галузях, де частково нівелюється вплив природної циклічності й технологія виробництва має неперервно-ітераційний характер.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГІСТИКИ В УПРАВЛІННІ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИРОБНИЦТВА

ІГОР ПАЛЬЧИК, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Актуальність дослідження основних аспектів логістичного управління в сфері господарської виробничої діяльності значно зросла в умовах ринкових перетворень, нових викликів і проблем з якими стикаються сучасні підприємства. Ці ж причини зумовили розширення економічних взаємозв'язків між підприємствами різних форм і видів власності. Дослідження вчених показують, що логістичні підходи до управління організацією актуальні і доцільні практично для всіх інститутів економіки, а концепція логістичного управління дозволяє ефективно управляти підприємствам матеріальними, інформаційними, фінансовими, товарними та іншими потоками. В той же час логістика в сучасній економіці часто виступає як основа розробки стратегії управлінської діяльності будь-яких суб'єктів ринку.

Логістичне управління виступає зв'язуючою ланкою між потенційними можливостями операційної діяльності підприємства і реальними підходами до ефективного розвитку. Саме це, як правило і викликає необхідність пошуку нових методів збереження та підвищення потенціалу розвитку бізнес-структур. Логістика разом з комплексним використанням всіх наявних, трудових, фінансових, матеріальних та інших ресурсів дає можливість ефективного використання потенціалу, а також здібностей та компетенцій персоналу, що забезпечує повніше використання ресурсів та дозволяє знаходити нові можливості розвитку для забезпечення конкурентних переваг в ринковому середовищі.

Ефективність логістики також забезпечується системою загальних принципів управління, серед яких чільне місце займають такі як: системність і комплексність, що вимагають управління поточковими процесами у взаємозв'язку та взаємодії; організація управління витратами всіх видів ресурсів по всій довжині логістичного ланцюга; взаємоузгодження всіх критеріїв системи управління окремими ланками логістичного ланцюга для досягнення оптимальних результатів; координацію та інтеграцію участі всіх ланок системи управління в прийнятті рішень щодо усунення недоліків функціонування логістичної системи управління; проектування і запровадження в діяльність підсистем всіх функцій, які дозволяють якісне функціонування як кожного окремого елемента логістичної системи так і досягнення визначених цілей системою в цілому.

Логістичне управління створене забезпечити максимальну ефективність управлінської діяльності в межах підприємства. Основою такої концепції є ідея максимальної інтеграції всіх можливих функцій

управління організації. Це перш за все означає вибір форми господарювання підприємства, по-друге така діяльність повинна незаперечно вплинути на реструктуризацію підприємства і по-третє це також повинно вплинути на оптимізацію всіх управлінських процесів та систематизацію й взаємоузгодження всіх управлінських дій.

Отже, концепція логістичного управління унікальна не тільки через виконувані функції, оскільки суть кожної окремої функції не змінюється, а й через інтеграцію цих функцій у єдиний механізм мінімізації логістичних витрат учасників операційної діяльності при забезпеченні високого рівня задоволення ринкового попиту. В цілому логістичне управління дає змогу не тільки структурувати завдання, які постають перед організацією відповідно до основних функціональних сфер діяльності, але і забезпечити належний рівень використання потенціалу підприємства, особливо в питаннях що стосується управлінні ефективністю виробництва.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ СИСТЕМИ КОНСУЛЬТУВАННЯ У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА

АРТЕМ ПРИХОДЬКО, студент гр. МгМТз-1-19

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сучасний етап розвитку системи сільськогосподарського консультування характеризується тим, що для досягнення цілей, поставлених в програмі розвитку сільського господарства та регулювання ринків сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства, передбачається вирішення низки пріоритетних завдань щодо активізації (в сфері аграрного бізнесу) і значного розширення спектра послуг інформаційно консультативного характеру.

Актуальність розвитку сільськогосподарського консультування зросла у зв'язку зі вступом України до СОТ, так як державна підтримка, спрямована на розвиток інформаційно-консультативного обслуговування, відноситься до заходів «зеленого» кошика. Комплексний аналіз аграрної політики показує, що країни з розвиненою аграрною економікою віддають пріоритет використанню заходів саме «зеленої скриньки», при цьому одним з головних напрямків державної підтримки є інформаційно-консультативне обслуговування сільськогосподарських товаровиробників.

Однак не тільки державні пріоритети та інтереси актуалізують завдання з розвитку сільськогосподарського консультування. Затребуваність консультативних послуг в сільському господарстві України обумовлюється наявністю низки базових проблем розвитку вітчизняного агропродовольчого сектору економіки, вирішення яких

багато в чому представляється можливим на основі форсованої, науково-обґрунтованої, адекватної сучасним умовам моделі аграрного консалтингу. Безумовно, всі перераховані вище проблеми знижують ефективність реалізації програми, яка проходить в досить складних геополітичних і економічних умовах сьогодення.

Відзначимо, що в рамках сформованих умов функціонування АПК вибір галузевих державних пріоритетів істотно зміщується на користь аграрної політики, спрямованої на вироблення системного підходу до розвитку системи сільськогосподарського консультування.

Основоположником теорії сільськогосподарського консультування є видатний економіст-аграрник О.В. Чаянов. У науковій праці вченого - «Основні ідеї та методи роботи громадської агрономії» глава «Методи усної суспільно агрономічної пропаганди» присвячена опису основних положень і принципів організації інформаційно-консультаційної служби, актуальних і в даний час.

Бачення Чаянова в питанні сільськогосподарського консультування характеризується наступними твердженнями: «Головною зброєю в роботі громадського агронома є слово», «Відсутність спеціальної підготовки фатально прирікає їх (працівників) на ряд грубих неприпустимих помилок, про які постійно доводиться чути», «... виникла думка організувати виступ агрономів в такій формі, яка мимоволі б зупиняла на собі вплив широких мас селянства. Одним з таких прийомів впливу є пересувна сільськогосподарська виставка» та ін. Завдання консультантів, на думку О.В. Чаянова, фокусуються на наступному: розширити розумовий горизонт слухачів і ввести в нього нові уявлення; створити в розумі слухачів ряд нових понять і організувати весь накопичений ними досвід; поставити перед слухачами ряд питань; дати слухачам емоційний поштовх і тим пробудити їх самостійність.

В цілому, ідеї Чаянова зводяться до того, що співробітник консультаційної служби повинен не самостійно займатися внесенням змін до форми господарювання, а навчати виробників приймати власні управлінські рішення, тим самим отримуючи максимум з конкретної ситуації в своєму господарстві.

Сучасний теоретичний підхід до сутнісної характеристики досліджуваної категорії визначає систему сільськогосподарського консультування в такий спосіб: це сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих структурних елементів, які здійснюють вирішення завдань з надання консультаційної допомоги сільськогосподарським товаровиробникам та сільському населенню, функціонально об'єднаних в єдину систему, основу якої складають центри сільськогосподарського консультування на регіональних і районних рівнях. В якості структурних елементів системи можуть виступати організації, структурні підрозділи організацій, індивідуальні підприємці-консультанти та експерти.

Регіональні центри консультування, представлені різними організаційно-правовими формами, виконують такі функції: організаційно-методичне керівництво розвитком консультаційної діяльності на рівні суб'єкта; доведення до районних центрів сільськогосподарського консультування рекомендацій за прогресивними технологіями та інноваційними проектами, що сприяють підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва; консультування сільських товаровиробників і населення за різними напрямками діяльності; участь у створенні демонстраційних полів і ферм для пропаганди нових технологій та інших інновацій; збір даних для формування показників діяльності та аналіз роботи регіональної системи сільськогосподарського консультування; організація моніторингу та відпрацювання механізмів зворотного зв'язку з сільськогосподарськими товаровиробниками на регіональному рівні для аналізу їх проблем і прогнозування потреби в консультаційних послугах; здійснення взаємодії з регіональними структурами системи сільськогосподарського консультування.

Спираючись на оціночні думки керівників консультаційних центрів щодо проблем, з якими стикаються консультанти в консалтинговій діяльності, отримані в результаті особистого інтерв'ю, відзначимо, що названі респондентами проблеми консалтингу дозволили визначити цілу систему проблем, з якими стикаються консультанти в своїй діяльності.

Найбільш гострими проблемами сільськогосподарського консультування є проблеми пошуку клієнтів і низька платоспроможність клієнтів. Надання консультаційних послуг для сільського господарства є послугою пасивного попиту, що підтверджено невисокою популярністю консалтингу, нерозумінням цієї послуги з боку товаровиробників, відсутністю звички платити за нематеріальні цінності - знання, вміння.

Таким чином, можна зробити висновок про наявність неузгодженості між роллю і значенням консультування в сільському господарстві і реальним станом системи надання інформаційно-консультаційних послуг в нашій країні, що не дозволяє використовувати всі величезні можливості консалтингу для підвищення ефективності аграрного сектора економіки.

Акумулявання результатів виконаного комплексного аналізу сучасних проблем розвитку регіональної системи сільськогосподарського консультування дозволило обґрунтувати ряд пріоритетних напрямів її розвитку, укрупнено представлених наступними положеннями:

1. Удосконалення нормативно-правової бази ІКС.
2. Удосконалення методичної бази ІКС.
3. Організація системи підготовки кадрів для роботи в консультаційній службі.
4. Розробка і реалізація програм по масовій пропаганді сільськогосподарських консалтингових послуг.

СТРУКТУРА Й ВІДОМЧЕ ПІДПОРЯДКУВАННЯ ЛІСОВИХ ЗЕМЕЛЬ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

С. СИТНИК, магістрант

Науковий керівник доцент Воловик І.А.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Державне агентство лісових ресурсів України, у підпорядкуванні якого знаходиться 73 % лісів країни, є центральним органом виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства. Основними завданнями Держлісагентства України є внесення пропозицій щодо формування державної політики та її реалізація у сфері лісового та мисливського господарства (І.А. Опенько, 2019).

Ведення лісового господарства на місцевому рівні здійснюють державні підприємства, які входять до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України та координуються його відповідним територіальним органом.

Загальна площа лісового фонду Дніпропетровської області становить 198,6 тис. га (*Основні положення організації і розвитку лісового господарства Дніпропетровської області*, 2011)

Актуальним фактором ефективності управління лісами у регіоні дослідження є визначення їх відомчого підпорядкування. Однією з низки проблем лісового господарства у степовій природній зоні України є значна кількість балансоутримувачів лісових насаджень (табл. 1.).

Найбільша площа ділянок вкритих лісовою рослинністю – 78993,5 га (44,1%) відноситься до земель державної власності, які не надані у користування. З них лісові насадження захисної функціональної категорії займають площу лісових ділянок 78167,6 га (98 %), до яких належать полезахисні лісосмуги. За відсутності балансоутримувача у цих насадженнях не здійснюється лісогосподарські заходи (санітарні рубки й рубки догляду) та їх охорона.

Міністерство оборони України й Обласна державна адміністрація є балансоутримувачами майже однакової площі вкритих лісовою рослинністю земель – 10724,0 (5,9 % від площі лісів області) та 10892,6 (6,1 %) відповідно.

Дніпропетровському обласному управлінню лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів

України належить 90750,1 га, вкриті лісовою рослинністю ділянки займають площу 65673,2 га або 72,4 % від загальної площі управління.

Таблиця 1 - Розподіл площі ділянок вкритих лісовою рослинністю у Дніпропетровській області у розрізі власності державних органів

Державні органи виконавчої влади України	Площа вкритих лісовою рослинністю ділянок, га
Державне агентство лісових ресурсів	65673,2
Міністерство енергетики та вугільної промисловості	42,8
Міністерство оборони	10724,0
Міністерство освіти і науки	664,4
Міністерство охорони здоров'я	11,4
Міністерство екології та природних ресурсів	129,4
Міністерство аграрної політики та продовольства	136,2
Міністерство інфраструктури	8550,2
Державне агентство водних ресурсів	1494,5
Обласна державна адміністрація	10892,6
Землі державної власності, які не надані у користування	78993,5
Громадяни, яким надані землі у власність і користування	1662,1
Ліси комунальної власності	35,2
Всього	179009,5

Ліси, які належать центральному органу виконавчої влади, діяльність якого спрямована на організацію лісового господарства, за походженням є переважно штучними, не мають промислового значення, виконують природоохоронні, санітарні, рекреаційні та захисні функції.

Значна кількість балансоутримувачів лісових насаджень є головною причиною неузгодженості прийняття й реалізації управлінських рішень щодо здійснення лісогосподарської діяльності й охорони лісів.

Список використаних джерел:

1. Опенько, І. А. (2019). Кореляційний аналіз впливу форми власності земель лісогосподарського призначення на їх ефективне використання: європейський досвід. Інвестиції: практика та досвід, 16, 20–27.
2. Основні положення організації і розвитку лісового господарства Дніпропетровської області, (2011). Ірпінь: Укрдержліспроект.

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Л. АНІСИМОВА, магістр

М. СИЧОВА, к.е.н., доцент;

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Правові засади організації і функціонування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування закладені Конституцією України, згідно з якою основи державної служби визначаються виключно законами України. Це конституційне положення відкриває подальші можливості для становлення, розвитку і формування інституту законодавства про державну службу.

Розвиток конституційних засад державної служби в Україні пов'язаний з прийняттям законів та інших нормативних актів, які регулюють весь спектр суспільних відносин у нашій державі щодо створення організаційних, соціальних, економічних, правових умов реалізації права громадян на державну службу, визначення пріоритетних напрямків у цій діяльності, системного підходу до створення законодавства, яке має складати інститут державної служби, кола державних органів та посадових осіб, що вправі регулювати правовідносини, які виникають у сфері державної служби [1].

Сучасний правовий інститут державної служби – це система правових норм, які регулюють відносини, що складаються в процесі організації самої державної служби, статусу державних службовців, гарантій і процедур його реалізації, а також механізму проходження державної служби.

Отже, правове регулювання державної служби стосується:

- формування системи державної служби;
- створення правового статусу державних службовців і гарантій його здійснення;
- механізму проходження державної служби.

Сьогодні відносини у сфері державної служби регулюються такими законодавчими та нормативно-правовими актами:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р., в якій хоча й відсутні положення, що визначали б модель розвитку державної служби, проте сама ідеологія чинної Конституції дозволяє говорити про потенційну можливість функціонування державної служби і розкриває її соціальний характер. Конституційними основами функціонування інституту державної служби є:

- забезпечення суспільного балансу і вираження соціальних інтересів – визначення оптимальної системи організації державної влади;
- установча – створення конституційно-правового інституту державної служби;
- організаційна – визначення за допомогою конституційного апарату основних параметрів побудови і функціонування інституту державної служби;
- юридична – визначення основ законодавчого регулювання державно-службових повноважень відносно різних гілок влади;
- ідеологічна, яка дозволяє визначити систему поглядів, ідей щодо місця і ролі державної служби, прав людини і громадян на державну службу, формування громадянського суспільства (стаття 38 визначає рівний доступ громадян до державної служби, стаття 64 визначає конституційні права і свободи громадян, стаття 55 визначає механізм захисту інтересів громадян, стаття 8 визначає верховенство права тощо) [2].

2. Міжнародно-правові документи стосовно питань державної служби : Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р., яка визначає право рівного доступу кожної людини до державної служби та управління; міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р.; Кодекс поведінки посадових осіб по підтриманню правопорядку, прийнятий на 34-й сесії Генеральної Асамблеї ООН від 17 грудня 1979 р.; Конвенція Міжнародної організації праці про дискримінацію від 1958 р., яка визначає рівний підхід і можливості при прийомі на роботу.

3. Спеціальні закони, які регламентують державно-службові відносини: Закони України «Про місцеві державні адміністрації» № 586-XIV, «Про прокуратуру України» № 1697-VIII «Про Збройні Сили України» 1934-XII, «Про засади запобігання і протидії корупції» № 3206-VI, «Про запобігання корупції» № 1700-VIII) та ін.

4. Закон України «Про державну службу» № 3723-XII, який регулює суспільні відносини, що охоплюють діяльність держави щодо створення правових, організаційних, економічних та соціальних умов реалізації громадянами України права на державну службу, а також визначає загальні засади діяльності, статус державних службовців, які працюють у державних органах та державному апараті, зі змінами і доповненнями, внесеними Законами України [2].

Список використаних джерел:

1. Битяк Ю. Державна служба в Україні: проблеми становлення, розвитку та функціонування / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук – Режим доступу :

http://librar.org.ua/sections_load.php?s=economy_legal_science&id=441&start

2. Желюк Т. Державна служба: Навчальний посібник. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – 576 с.

«ЦИФРОВА ДЕРЖАВА» ЯК СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЕФЕКТИВНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ЯНА БОЙКО, магістрант

Науковий керівник доц. Гаркавий В.В.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Інформаційно-комунікаційні технології (далі ІКТ) відіграють провідну роль у перетворенні способу життя громадян та перетворення суспільства в цілому. ІКТ як загальний термін охоплює різні типи інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволяють генерувати, зберігати, обробляти та обмінюватися інформацією.

«Цифровий» потенціал для економічного розвитку та вдосконалення способу життя громадян України величезний, оскільки на міжнародному рівні ці технології розвиваються дедалі швидше. Державні адміністрації мають вивчати шляхи використання цього потенціалу відповідно до їх функціоналу. Адже, якість та доступність державних послуг у ізольованих та віддалених місцях, особливо на селах, значно відстають від інших районів. Існує потреба у наданні адекватних послуг населенню, і найпростіший спосіб це зробити через Інтернет. Проблема доступності також стосується інвалідів, вразливих та соціально зникаючих груп, у тому числі ветеранів війни. Потрібні додаткові зусилля для адаптації електронних послуг до різних груп людей з обмеженими можливостями та адаптувати електронний контент для забезпечення доступності послуг для всіх. Це дасть змогу створити рівні умови та можливості використання електронних публічних послуг та Інтернету для всього населення.

Першим кроком реалізації даної стратегії є затвердження Кабінетом Міністрів механізм використання цифрової версії податкового номера та електронних копій документів у застосунку Дія. Для цього було внесено відповідні зміни до постанови від 15 квітня 2020р. «Про реалізацію експериментального проекту щодо застосування відображення в електронному вигляді інформації, що міститься в паспорті громадянина України у формі картки, та відображення в електронному вигляді інформації, що міститься у паспорті громадянина України для виїзду за кордон».

Внесені зміни до даної постанови як відповідь на необхідність змінити функціонування державного управління та його відношення до

громадян та бізнесу, а також забезпечення Електронних державних послуг для громадян та бізнесу, які базуються на інтегрованій національній інформаційній системі.

Мобільний застосунок Дія – це перший вагомий крок у реалізації стратегії Держава у смартфоні, який реально відчутний майже кожному українцю. Він створений завдяки політичній волі керівництва країни, злагодженій взаємодії між низкою державних органів, підтримці міжнародних донорів та бізнесу. Це – унікальний проект не тільки для України, а й для світу. Адже Україна – четверта країна в Європі та десята у світі, де громадяни мають цифрове посвідчення водія у своєму смартфоні.

Проект мобільного застосунку Дія був створений та продовжує розвиватися з метою раціоналізації, керівництва розробкою та координацією всіх видів діяльності та проектів, пов'язаних з застосування національної інформаційної інфраструктури, що одночасно дає можливість для зростання якості державних послуг.

З метою вирішення проблем в управлінні державною (в сенсі неадекватного та недостатньо ефективного управління витратами та інвестиціями в Україні), необхідно винести на розгляд пропозицію щодо створення єдиного Центру спільних послуг, таким чином створивши єдине стратегічне місце для управління та координації розвитку держави; раціоналізуючи державні витрати через нагляд за витрачанням бюджетних ресурсів; консолідацію інтеграції систем різних державних органів та забезпечення можливості використання єдиної інфраструктури.

В разі втілення даної пропозиції, органи державного сектору матимуть можливість зосередитись більше на своїй основній діяльності та узгодити свою роботу з іншими громадськими секторами шляхом стандартизації загальних бізнес-процесів через уніфіковані інформаційно-технологічні системи. Така манера роботи призведе до нового виміру прозорості системи та створення нових можливостей для бізнесу для приватних осіб.

Поточна ситуація в Україні така, що переважна більшість електронних послуг все ще залишається на рівні зрілості, тобто на рівні односторонньої взаємодії. На мою думку, причина цього полягає в тому, що в Україні до певного періоду часу у віртуальному світі не було жодної точки взаємодія з громадянами та бізнесом, для надання персоналізованих послуг.

Метою цієї Стратегії є забезпечення розвитку якнайбільшої кількості складних електронних послуг, необхідних громадянам та бізнесу, і, таким чином, збільшити кількості громадян, які матимуть можливість користуватись комплексом е-послуги державного управління.

Реалізація Стратегії в першу чергу вплине на життя громадян. А інформатизація державного управління впливатиме на послуги, роблячи

їх точними, законними, своєчасними та прозорий і забезпечуючи доступ до них через канал, який є найбільш зручним для громадян та бізнесу.

ОСОБЛИВОСТІ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

І. БУГАЙОВА, асистент кафедри водогосподарської інженерії студентка ПУА-1/м КЗВО «ДАНУ» ДОР»

В. МАРЕНІЧЕНКО, к.н. з держ. упр., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Публічне адміністрування вважають галуззю знань, яка планує, організовує, керує, координує та контролює діяльність урядових, державних секторів та некомерційних організацій. Уряд надає державним адміністраторам повноваження консультувати політиків на основі спостережень за складом населення та суспільства. Кожна країна використовує певну форму публічного адміністрування в рамках своїх державних систем. У США публічне адміністрування практикується на місцевому, державному, національному та міжнародному рівнях з різними цілями політики на кожному рівні.

Публічні адміністратори координують державних службовців для написання державної політики та досягнення цілей політики. Професіонали в цій галузі також працюють над розвитком міцних відносин між державними та приватними групами, виступаючи за консенсус та інтереси через політику. Різні групи мають конкуруючі бажання, тому важливо, щоб публічні адміністратори мали навички пом'якшення конфлікту при формуванні політики [3].

На практиці публічне управління має на меті покращити якість та ефективність послуг, що надаються організаціями. Управлінці інтерпретують державну політику щодо впровадження державних послуг таким чином, щоб, як очікується, досягти найбільш бажаних результатів для інтересів, яким вони служать.

Публічні управлінці можуть діяти у двох різних сферах: внутрішнє та зовнішнє управління організаціями.

Внутрішньо публічні управлінці повинні розуміти, як управляти ризиками та змінюватися у відповідних організаціях. Це вимагає, щоб вони були в курсі суспільних умов, які можуть вплинути на здатність їхніх організацій функціонувати оптимально. Визнаючи ці ризики, управлінці можуть діяти відповідним чином, вживаючи превентивних заходів для зменшення виявлених ризиків та підготувати своїх співробітників до адаптації до нестабільності, яку ці несприятливі умови можуть мати в організації.

Ззовні публічне управління передбачає застосування провідних зусиль щодо співпраці з приватними групами для підтримки прийняття державної політики. У цій якості публічні менеджери (управлінці) працюють з приватними особами та іншими організаціями, щоб забезпечити безперебійне функціонування державних програм. Для цього управлінці виконують такі завдання, як координація державних людських ресурсів для надання допомоги у конкретних проектах або допомога певним громадам у забезпеченні необхідного фінансування для реалізації державних програм [2].

Галузі публічного адміністрування та публічного управління стосуються як державної політики, так і того, як її можна використовувати для поліпшення соціальних умов. Обидві галузі активно підтримують прийняття та реалізацію державної політики. Вони також значною мірою використовують ті самі основні професійні навички, включаючи знання державних фінансів, лідерські здібності, навички міжособистісного спілкування та стратегічне мислення.

Принципова різниця між обома полями полягає в основних визначеннях адміністрування та управління. Управління займається плануванням та вживанням заходів, тоді як адміністрування стосується застосування політики, яка диктує, як повинен діяти управлінський персонал [1].

Правила адміністрування мають важливе значення для процесу вироблення політики, забезпечуючи певні вказівки щодо того, як ця політика повинна бути представлена суспільству. На відміну від цього, правила управління диктують, як публічні службовці повинні застосовувати цю політику. Публічне управління – це практичний підхід, який фокусується на щоденних завданнях, пов'язаних із розгортанням політики, тоді як публічне адміністрування надає пріоритет контролю за ієрархіями, правилами та положеннями, які сприяють формуванню державної політики.

Список використаних джерел:

1. Cooper, P.J. and C.A. Newland (eds) (1977) Handbook of Public Law and Administration. San Francisco: Jossey-Bass.
2. Hughes, O.E. (2003) Public Management and Administration: An Introduction. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
3. Racino, Julie A. (2015). Public administration and disability community services administration in the US. Boca Raton: CRC Press. ISBN 9781466579828.

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ РОБОТИ ІЗ ЗВЕРНЕННЯМИ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

О. БУРАЧИК, магістр

М. СИЧОВА, доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

У законодавстві України закріплено право громадян на звернення до органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян або посадових осіб, до повноважень яких належить вирішення порушених у зверненнях питань [1]. Відповідно до ст. 19 Закону України «Про звернення громадян» органи державної влади, посадові й службові особи у межах своїх повноважень зобов'язані:

- об'єктивно, всебічно і вчасно перевіряти заяви чи скарги;
- на прохання громадянина запрошувати його на засідання органу, що розглядає заяву чи скаргу;
- скасовувати або змінювати оскаржувані рішення у випадках, якщо вони не відповідають закону та іншим нормативним актам;
- невідкладно вживати заходів до припинення неправомірних дій;
- виявляти, усувати причини та умови, які сприяли порушенням;
- забезпечувати поновлення порушених прав, реальне виконання рішень, що прийняті за заявою чи скаргою;
- письмово повідомляти громадянина про результати перевірки і суть прийнятого рішення;
- вживати заходів щодо відшкодування у встановленому законом порядку матеріальних збитків, якщо їх було завдано громадянину внаслідок ущемлення його прав та законних інтересів;
- вирішувати питання про відповідальність осіб, з вини яких було допущено порушення;
- на прохання громадянина не пізніше як у місячний термін довести прийняте рішення до відома органу місцевого самоврядування, трудового колективу чи об'єднання громадян за місцем проживання автора звернення;
- при визнанні заяви чи скарги необґрунтованою роз'яснити порядок оскарження прийнятого за нею рішення;
- не допускати безпідставної передачі заяв чи скарг іншим органам;
- особисто організувати та перевіряти стан розгляду звернень, вживати заходів щодо усунення причин, що їх породжують, систематично аналізувати та інформувати населення про хід цієї роботи. За необхідності розгляд звернень громадян покладається на посадову особу чи службовий підрозділ, спеціально уповноважений здійснювати цю роботу [1].

Органи державної влади, місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, об'єднання громадян, посадові особи розглядають звернення громадян, не стягуючи плати. Розгляд звернень громадян при необхідності покладається на посадову особу чи службовий підрозділ, спеціально уповноважений здійснювати цю роботу. Посадові особи зобов'язані об'єктивно і вчасно розглядати їх, перевіряти викладені в них факти, приймати рішення відповідно до чинного законодавства, забезпечувати їх виконання і обов'язково повідомляти громадян про наслідки розгляду звернень. Письмова відповідь дається за підписом керівника або особи, яка виконує його обов'язки.

З метою вдосконалення роботи зі зверненнями громадян, усунення недоліків і причин, що породжують скарги, підвищення персональної відповідальності посадових осіб, які допускають формально-бюрократичне ставлення до розгляду звернень громадян, організації особистого їх прийому, представники органів публічної влади здійснюють свою діяльність відповідно до Указу Президента України «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» [2]. Указ, зокрема, зобов'язує органи виконавчої влади регулярно проводити особистий прийом посадовими особами громадян за місцем їх праці та проживання, затвердити графіки прийому. Він проводиться у встановлені дні та години, зручний для громадян час. Графік прийому визначається керівниками. Усі звернення на особистому прийомі реєструються. Якщо вони не підлягають негайному вирішенню, то розглядаються у тому ж порядку, що й письмове звернення. Ведення документації здійснюється відповідно до Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р.

Для ведення прийому відводиться відповідним чином обладнане місце. Звернення громадян розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, - невідкладно, однак, не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний строк вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу або його заступник встановлює необхідний термін для розгляду, про що повідомляється особі, яка його подала. При цьому загальний термін вирішення порушених у зверненні питань не може перевищувати сорока п'яти днів. Зазначений термін скорочено порівняно з двомісячним, який діяв раніше [2].

Список використаних джерел:

1. Про звернення громадян : закон України // Відом. Верховної Ради. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
2. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування : указ Президента України № 109/2008 – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

А. КЛІМКІН, магістр

М. СИЧОВА, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрний університет

Перші кроки активізації діяльності держави щодо розвитку сфери адміністративних послуг було здійснено з прийняттям Кабінетом Міністрів України Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади. Хоча ця Концепція мала у своїй назві основним адресатом органи виконавчої влади, більшість її положень є актуальними також для органів місцевого самоврядування [1].

У Концепції визначено поняття та ознаки, принципи надання адміністративних послуг та визначено наступні основні задачі законодавчої та практичної спрямованості:

– визначення повноважень з надання адміністративних послуг виключно на рівні закону; не подрібнення адміністративної послуги; обґрунтованості плати та її розмірів; визначення належних строків, спрощення порядку надання адміністративних послуг;

– встановлення зручних графіків прийому громадян; належний доступ до інформації; заборона перекладення обов'язків адміністративних органів на споживачів, вимагання додаткових документів.

У Концепції було декларовано наміри максимально децентралізувати надання адміністративних послуг з метою їх наближення до мешканців конкретної адміністративно-територіальної одиниці. Шляхом здійснення цього є передача, делегування відповідних функцій органам місцевого самоврядування та іншим інституціям. Наступним пріоритетом було визначено – запровадження найбільш ефективних форм надання адміністративних послуг. Однією з таких форм є впровадження універсамів послуг (центрів надання адміністративних послуг), як організації надання всіх або найбільш

поширених адміністративних послуг певного адміністративно-територіального рівня в одному приміщенні.

Значну увагу приділено визначенню критеріїв, які мають входити до стандартів надання адміністративних послуг, відповідно до яких має оцінюватися якість їх надання. До переліку таких критеріїв віднесено:

- результативність (стосується спрямованості на позитивне вирішення справи);

- своєчасність (надання послуги у строки, обумовлені у нормативно-правових актах та встановлення у законодавстві обґрунтованих строків для вирішення справи);

- доступність (місце знаходження адміністративного органу; наявність транспортної розв'язки, вказівних знаків, під'їзних шляхів та місць для паркування транспортних засобів; доступ до приміщення без будь-яких перепусток; безкоштовний доступ до бланків тощо);

- зручність організації надання адміністративних послуг (можливість вибору альтернативного способу звернення за наданням адміністративної послуги (поштою, електронною поштою); надання послуг за принципом «єдиного вікна»; зручний графік прийому відвідувачів; зручний порядок оплати послуг);

- відкритість інформації щодо адміністративних послуг (вільний доступ до інформації щодо порядку надання таких послуг, необхідного пакету документів для замовлення послуги, правил заповнення формулярів, строків розгляду адміністративної справи, розмірів плати за надання послуги; повноту та актуальність інформації; її розміщення на інформаційних стендах, на сайті органу та у інших джерелах; надання консультативної допомоги в тому числі за допомогою засобів телефонного зв'язку, поштового зв'язку, електронної пошти);

- ввічливість та повага до громадянина; наявність належних побутових зручностей у приміщенні адміністративного органу);

- професійність (наявність у працівників адміністративних органів відповідних знань та навичок, що виявляється у точному виконанні обов'язків, наданні консультацій).

Затверджено План заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, яким серед іншого передбачалося: переглянути переліки платних послуг і розмежувати їх на адміністративні та господарські; розробити стандарти надання адміністративних послуг; законодавчо врегулювати передачу повноважень центральних органів виконавчої влади на місцевий рівень; розробити методичку визначення собівартості та з її урахуванням переглянути розміри плати платних адміністративних послуг; впровадження системи електронного документообігу з надання адміністративних послуг за допомогою Інтернету (через веб-сайти) з використанням електронного цифрового підпису; подання на розгляд

уряду проекту Адміністративно-процедурного кодексу; підготовка, проекту концепції законопроекту про адміністративні послуги [2].

Список використаних джерел:

1. Центри надання адміністративних послуг: створення та організація діяльності: Практичний посібник, Видання 2-ге, доповнене і доопрацьоване / [Бригілевич І.І., Ванько С.І., Загайний В.А., Коліушко І.Б., Курінний О.В., Стоян В.О., Тимощук В.П., Шиманке Д.] / За заг. ред. Тимощука В.П. – Київ, СПД Москаленко О.М., 2011. – 432 с.

2. Рекомендації Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України зі створення сучасних центрів з надання адміністративних послуг в Україні: – Режим доступу: dfrr.minregion.gov.ua.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

С. КУЛІШ, студент гр. МгПУАз-1-19

Науковий керівник: В. Сиченко, професор

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Державна політика України у сфері місцевого самоврядування спирається на інтереси жителів територіальних громад і передбачає децентралізацію влади – тобто передачу від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності. В основу цієї політики закладено положення Європейської хартії місцевого самоврядування та найкращі світові стандарти суспільних відносин у цій сфері.

Законодавче підґрунтя для докорінної зміни системи влади та її територіальної основи на всіх рівнях почало формуватися у 2014 році.

У квітні 2014 року Уряд схвалив основний концептуальний документ - Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Після цього був затверджений План заходів щодо її реалізації, які дали старт реформі.

Для реалізації положень Концепції та завдань Плану заходів, необхідно було в першу чергу внести відповідні Зміни до Конституції України, а також сформуванати пакет нового законодавства.

Зміни до Конституції перш за все мали вирішити питання утворення виконавчих органів обласних та районних рад, реорганізації місцевих

державних адміністрацій в органи контрольно-наглядового типу, дати чітке визначення адміністративно-територіальної одиниці – громади.

Зусиллями вітчизняних фахівців, практиків, науковців, експертів проект змін до Конституції був розроблений та переданий на широке публічне обговорення. Запропоновані зміни підтримало суспільство та високо оцінила Венеційська комісія. На жаль, політичні обставини не дозволили Верховній Раді України прийняти подані Президентом України зміни до Конституції щодо децентралізації.

Тому Уряд з 2014 року розпочав реформу в межах чинної Конституції.

За цей час вже сформований і діє основний пакет нового законодавства, впроваджуються першочергові законодавчі ініціативи.

Нова законодавча база значно посилила мотивацію до міжмуніципальної консолідації в країні, створила належні правові умови та механізми для формування спроможних територіальних громад сіл, селищ, міст, які об'єднують свої зусилля у вирішенні нагальних проблем. Також вже виправдала себе нова модель фінансового забезпечення місцевих бюджетів, які отримали певну автономію і незалежність від центрального бюджету.

Успіхи реформи на першому етапі свідчать, що Україна обрала правильний шлях і треба рухатися ним далі. Зупинятися вже не можна.

12 червня 2020 року Кабінет Міністрів України прийняв 24 розпорядження щодо визначення адміністративних центрів та затвердження територій громад областей. В результаті в країні створено 1469 спроможних територіальних громад (в т.ч. 31 тергромад на непідконтрольній території в межах Донецької та Луганської областей).

Мешканців спроможних громад вже не відправляють вирішувати питання в район чи область – за все тепер відповідає місцева влада: голова, депутати ради громади та її виконком. Освіта, медицина, адміністративні послуги, дороги, освітлення, водопостачання, сміття, благоустрій, забудова і навіть безпека – компетенція влади територіальної громади. Саме влада громади, і більше ніхто, займається вирішенням більшості місцевих питань, має на це кошти і несе за усе відповідальність. Повноваження, ресурси і відповідальність передаються від центральної влади на місця, бо тільки так можна побудувати міцну державу, стійку до політичних змін всередині та зовнішніх зазіхань.

СІЛЬСЬКА РАДА ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

А. МАХНИБОРОДА, магістр

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Місцеве самоврядування є важливим елементом взаємозв'язку держави і суспільства. Цей громадсько-політичний і правовий інститут набуває все більшого значення як демократична форма організації публічної недержавної влади на місцях. Історія розвитку місцевого самоврядування доводить: чим більш розвинутими є правова держава і громадянське суспільство, тим вищими є роль і значення місцевого самоврядування в їх житті [1, с. 264].

Поняття місцевого самоврядування закріплено у ст. 3 Європейській хартії місцевого самоврядування, відповідно до якої місцеве самоврядування означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення [2].

У Конституції України 1996 р. проголошено, що «в Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування» (ст. 7) і закріплено поняття місцевого самоврядування як права «територіальної громади – жителів села або добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» (ст. 140) [3]. Тим самим, місцеве самоврядування виступає як об'єкт конституційно правового регулювання виступає відповідною засадою конституційного ладу України, специфічною формою народовладдя та правом жителів відповідної територіальної громади на самостійне вирішення питань місцевого значення.

У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» це поняття розглядається як «гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [4]. Право територіальної громади на місцеве самоврядування здійснюється громадою як безпосередньо через різноманітні форми прямої демократії (місцеві референдуми та вибори, загальні збори тощо), так і через діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Сукупність різних організаційних форм здійснення місцевого самоврядування утворює систему місцевого самоврядування. Згідно зі ст. 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» система місцевого самоврядування включає:

територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; старосту; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення, районні у місті ради (у разі їх створення) [4].

Характеризуючи елементи системи місцевого самоврядування треба чітко розрізнати систему місцевого самоврядування в Україні взагалі і, систему місцевого самоврядування конкретного села, селища, міста. Якщо система місцевого самоврядування конкретного села, селища, міста є цілісним утворенням, то система місцевого самоврядування взагалі за своїм характером є системним комплексом, який включає в себе як системи місцевого самоврядування конкретних сіл, селищ, міст, так і районні та обласні ради – органи місцевого самоврядування, що представляють в районах і областях спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст [5, с. 134].

Система місцевого самоврядування села, селища, міста відзначається як єдністю, так і диференціацією та певною субординацією її основних елементів. Територіальна громада є первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень, тобто самим повноважним елементом системи місцевого самоврядування в Україні. Територіальна громада має такі ознаки, які цілісно й узгоджено відображають усі особливості функціонування громади:

- територіальна (спільне проживання осіб (жителів), які належать до громади на певній території);
- інтегративна (територіальна громада за ознакою об'єднання всіх жителів певної території, незалежно від того, чи є вони громадянами цієї держави);
- інтелектуальна (основою конституювання територіальної громади є спільні інтереси жителів, які мають специфічний характер і виявляються через широкий спектр системних індивідуально-територіальних зв'язків, що виникають між ними);
- майнова (територіальна громада постає суб'єктом права комунальної власності);
- фіскальна (члени територіальної громади є платниками місцевих податків і зборів) [6, с. 368 – 371].

Територіальна громада складна форма суспільної організації, сукупність місцевих жителів, об'єднаних на публічних засадах у межах певної території. Такі добровільні об'єднання діють на підставі статуту або за рішенням місцевих референдумів об'єднуються з іншими громадами з метою здійснення самоврядування в межах законів держави. Вони наділені конкретною правосуб'єктністю, а саме правом:

- формувати відповідні органи шляхом проведення виборів, загальних зборів громадян за місцем проживання;

– проводити місцеві референдуми, місцеві ініціативи, громадські слухання, індивідуальні та колективні звернення, громадські експертизи та обговорення, інші незаборонені конституцією форми місцевої демократії;

– управляти місцевими бюджетами, рухомим і нерухомим майном комунальної власності;

– укладати міжнародні угоди тощо [7, с. 218].

Сільська рада є органом місцевого самоврядування, який представляє відповідну територіальну громаду та здійснює від імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Виконавчі органи в системі місцевого самоврядування, за ч. 3 ст. 140 Конституції України, є «їх», тобто сільських, рад, виконавчими органами, а тому створюються цими радами та є їм підконтрольними і підзвітними. Очолює виконавчий орган ради та головує на її засіданнях сільський голова – посадова особа, яка обирається відповідною територіальною громадою та є підзвітною, підконтрольною і відповідальною перед нею, а також відповідальною перед відповідною радою (ч. 2 ст. 141 Конституції України, ст. 12, 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Список використаних джерел:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної. – 2-ге вид. переробл. та доповн. – Х. : Право, 2011. – 360 с.

2. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовт. 1985 р. Документ 994_036. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

3. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. : із змінами. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к-вр>.

4. Про місцеве самоврядування в Україні : закон України від 21 трав. 1997 р. № 280-вр. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

5. Муніципальне право України : підруч. / кол. авт. ; за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.

6. Баймуратов М. Правовий статус територіальної громади в Україні: теоретичні та практичні проблеми / М. Баймуратов // Муніципальний рух: новий етап розвитку : матеріали VII Всеукр. муніцип. слухань «Муніципальний рух в Україні – 10 років розвитку» (Бердянськ, 6 – 8 верес. 2001 р.). – Київ : Логос, 2002. – 377 с.

7. Фрицький О. Ф. Конституційне право України / О. Ф. Фрицький.
– Київ : Юрінком Інтер, 2006. – 512 с.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В УКРАЇНІ

К. ОЛІФЕР, магістр

М. СИЧОВА, доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сучасна політика держави щодо дітей з обмеженими можливостями – це результат її розвитку протягом останніх 200 років. Значною мірою вона відображає загальні умови життя, а також соціальну та економічну політику в різні періоди часу [1]. Протягом багатьох років політика стосовно питань соціальної підтримки дітей з обмеженими можливостями розвивалася від елементарного догляду у спеціальних закладах до навчання та до реабілітації.

Важливим завданням держави є забезпечення соціальної захищеності дітей з обмеженими можливостями, створення необхідних умов для індивідуального розвитку, реалізації інтелектуального чи творчого потенціалу. Це здійснюється завдяки участі дітей у відповідних державних програмах, розроблених на основі врахування виявлених потреб і регулювання надання соціальної допомоги у передбачених законодавством видах для усунення наявних перешкод. З цією метою держава визначає для дітей з обмеженими можливостями додаткові гарантії для реалізації їхніх прав і законних інтересів, проявляючи при цьому особливу турботу про дітей. Хоча на даний момент ці діти відносяться до найбільш незахищеної категорії населення [2].

Протягом останніх років було розроблено низку документів, згідно з якими державні структури, громадські об'єднання, залучаючи до цього приватні ініціативи, покликані здійснювати заходи, спрямовані не лише на охорону здоров'я і профілактику інвалідності, але й на створення умов для реабілітації, задоволення їх інтересів, інтеграцій у суспільство і професійну діяльність [3].

В Україні протягом тривалого часу сформовано державну систему соціальної підтримки дітей з обмеженими можливостями, яка організаційно розподілилася між Міністерством освіти і науки України, Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством соціальної політики України, Міністерством молоді та спорту України.

Правові засади щодо задоволення особливих потреб дітей з обмеженими можливостями у соціальному захисті, навчанні, лікуванні, соціальній опіці та громадській діяльності відображені у Законах України:

- «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-XII;
- «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 № 2811-XII;
- «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 № 3808-XII;
- «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 № 875-XII;
- «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 № 1788-XII;
- «Про статус і соціальний захист громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28.02.1991 № 796-XII;
- «Про благодійництво та благодійні організації» від 16.09.1997 № 531/97-ВР;
- «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1993 № 2998-XII. А також в Основах законодавства України про культуру, в Основах законодавства України про охорону здоров'я [4].

Основні положення соціальної політики держави щодо дітей з обмеженими можливостями визначені у Законі України «Про основи соціальної захищеності інвалідів України», який прийнятий у березні 1991 р. № 875-XII. Даний закон відповідає міжнародним документам та передбачає медичну, соціально-трудова реабілітацію та адаптацію, гарантує здобуття освіти на рівні, що відповідає їх здібностям і можливостям. Законом також передбачаються пільги у наданні житла.

Реалізація державної політики у вирішенні проблем дітей з обмеженими можливостями в Україні здійснюється також загальнодержавними і регіональними програмами. Особливе місце серед них займає «Концепція ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів», затверджена постановою Кабінетом Міністрів України від 12 жовтня 2000 р. № 1545, «Концепція розвитку інклюзивного навчання», затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 1 жовтня 2010 р. № 912.

У межах цього питання виконується низка заходів, серед яких необхідно виділити такі:

- Програмно-методичне забезпечення спеціальних (корекційних) освітніх установ (розробка змісту спеціальної освіти, соціально-трудова адаптації, психолого-педагогічної реабілітації дітей з порушенням інтелекту).

- Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів, котрі працюють з дітьми з обмеженими функціональними можливостями (створюються пакети науково-методичних навчальних матеріалів для спеціалістів і батьків для групового та індивідуального навчання дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери у ході інтеграції в середовище здорових ровесників).

- Створення нових і розвиток діючих Центрів реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями (модель психолого-педагогічної консультації з діагностичним підходом).

- Створення нових освітніх моделей для дітей з обмеженими можливостями (розроблені перші кроки у розробці моделі інтегрованого виховання і навчання дітей з відхиленнями у розвитку).

- Забезпечення належних умов для реалізації інклюзивної освіти з метою забезпечення загальної доступності освіти для всіх громадян, у тому числі й дітей з обмеженими можливостями [5].

Одним із пріоритетних напрямів державної політики щодо соціальної підтримки дітей з обмеженими. Надання рівного доступу до якісної освіти протягом життя кожному громадянину незалежно від соціального становища, етнічної приналежності та віросповідання, безумовно, є актуальним для України. Особливої гостроти ця проблема набуває в ранньому віці: рівний старт є запорукою успішного навчання дітей у школі, зокрема і з незаможних родин, та забезпечення підготовки висококваліфікованих кадрів.

Згідно із Законом України «Про освіту» освіта є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. І дійсно, у сучасному світі освіта виступає одним із способів соціалізації дитини, оскільки основним завданням освіти є підготовка маленької людини до повноцінного життя у суспільстві. Поряд з іншими особистими немайновими правами дітей, право на освіту є одним із найважливіших, оскільки формує і створює передумови розвитку особистості. Відповідно до ст. 53 Конституції України кожному гарантується право на освіту. У цьому контексті основним завданням держави є забезпечення доступності і безоплатності дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам [1]. Однак, незважаючи на те, що всі є рівними у своїх правах і повинні користуватися ними без обмежень, певній категорії осіб держава не може повною мірою забезпечити реалізацію цих прав.

Список використаних джерел:

1. А.О. Агабабян, Освіта людей зособливими потребами: нормативно-правовий аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/doc/6/02.pdf>.
2. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист. У двох частинах. – К., 1998. 214 с.

3. Скуратівський В.А. Соціальна політика – як суспільний феномен і вид практичної діяльності. // Вісник УАДУ при Президентіві України. – 2005. – №1 ст. 130–147.

4. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : закон України від 21.06.2001 № 2558-III. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>.

5. Про становлення інвалідів України та основи державної політики щодо вирішення проблем громадян з особливими потребами: Державна доповідь. – К.: Соцінформ, 2002. – ст.160.

6. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ У РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

К. ПІДОПРИГОРА, студентка гр. МГПУА-1-19

В. МАРЕНІЧЕНКО, к.н. з держ. упр., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.

Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, є районні та обласні ради [1].

Питання організації управління районами в містах належить до компетенції міських рад.

Сільські, селищні, міські ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення і наділяти їх частиною власної компетенції, фінансів, майна.

В Україні закладено конституційні засади місцевого самоврядування, ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування, прийнято низку базових нормативно-правових актів, які створюють правові та фінансові основи його діяльності.

Проте від часу ухвалення Конституції України та базових для місцевого самоврядування нормативно-правових актів розвиток

місцевого самоврядування фактично зупинився на рівні територіальних громад міст обласного значення, оскільки переважна більшість територіальних громад через їх надмірну подрібненість та надзвичайно слабку матеріально-фінансову базу виявилась неспроможною до виконання усіх повноважень місцевого самоврядування.

Реалізація структурних реформ матиме більш комплексний і стійкий економічний ефект за умови гармонізації їх пріоритетів і етапів з реформою місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

Перед місцевим самоврядуванням постали виклики, які потребують ефективного та швидкого реагування:

- тенденція до погіршення якості та доступності публічних послуг через ресурсну неспроможність переважної більшості органів місцевого самоврядування щодо здійснення власних і делегованих повноважень;

- загрозна зношеність теплових, каналізаційних, водопостачальних мереж і житлового фонду та небезпека техногенних катастроф в умовах обмеженості фінансових ресурсів місцевого самоврядування для інвестицій в інфраструктуру;

- складна демографічна ситуація у більшості територіальних громад (старіння населення, знелюднення сільських територій та монофункціональних міст);

- тенденції до розходження державної регіональної політики, місцевої політики у соціально-економічному розвитку з реальними інтересами територіальних громад через їх соціальну дезінтегрованість, нерозвиненість форм демократії участі, неспроможність жителів до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав і відстоювання інтересів у співпраці з органами місцевої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади [2].

Існуюча в Україні система місцевого самоврядування на сьогодні не задовольняє потреби суспільства. Функціонування місцевого самоврядування у більшості територіальних громад не забезпечує створення та підтримки сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання населенню якісних і доступних адміністративних та соціальних послуг шляхом сталого розвитку громади, що відкриває простір до досліджень в даному напрямі.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про місцеве самоврядування в Україні (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170)
2. Торгонська А.В. Реформування органів місцевого самоврядування в Україні / А.В. Торгонська // Право і суспільство : Зб.наук.пр. №1, ЧАСТИНА 2/2017. С. 42-47.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: РОЗПОДІЛ ПОВНОВАЖЕНЬ НА РІЗНИХ РІВНЯХ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ

О. РИЖКО, магістр

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Розпочата у 2014 р. реформа системи місцевого самоврядування в Україні є відповіддю на запит суспільства щодо вироблення нової управлінської ідеології, формування готовності управлінського персоналу до прийняття рішень в умовах зростаючої свободи дій та підвищення особистої відповідальності з орієнтацією на служіння громадянам. Безсумнівно реформа місцевого самоврядування не матиме успіху без удосконалення адміністративно-територіального устрою держави. Відповідно розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р було схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (Концепція) [1]. У Концепції визначено напрями, механізми і строки формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад [1].

Досягнення зазначеної мети планується здійснити насамперед за рахунок створення умов для сталого розвитку територіальних громад як самостійних та самодостатніх соціальних спільнот, члени яких зможуть захищати власні права та інтереси шляхом участі у вирішенні питань місцевого значення за рахунок організаційної та фінансової самостійності територіальних громад та органів місцевого самоврядування [2, с. 4]. У Концепції зазначено, що через значну подрібненість територіальних громад в Україні, органи місцевого самоврядування таких громад практично не можуть здійснювати надані їм законом повноваження. Удосконалення потребує система територіальної організації влади з метою підвищення ефективності управління суспільним розвитком на відповідній території. Збереження диспропорційності адміністративно-територіального устрою як основи існування нераціональної територіальної організації влади (відсутність цілісної території адміністративно-територіальної одиниці базового рівня, перебування територіальної громади села, селища, міста у складі іншої територіальної громади або на території іншої адміністративно-територіальної одиниці, територіальної громади району в місті)

призводить до конфлікту компетенції як між органами місцевого самоврядування, так і між органами місцевого самоврядування й місцевими органами виконавчої влади [3, с. 62].

Для територіальних громад передбачено наступні зміни:

- створення правового підґрунтя для добровільного об'єднання територіальних громад, у яких формуються дієздатні органи місцевого самоврядування, спроможні виконувати повноваження;

- дотримання принципу субсидіарності, який передбачає передачу функцій від місцевих органів виконавчої влади та територіальних органів центральних органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування, які мають найтісніший контакт із громадянами;

- вирішення проблеми дублювання повноважень, функцій та завдань органів місцевого самоврядування різних рівнів;

- забезпечення відкритості та підзвітності населенню територіальних громад діяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб;

- створення достатніх матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання завдань органів місцевого самоврядування;

- реформування органів публічної влади на місцевому та регіональному рівнях за принципом оптимального забезпечення населення адміністративними і соціальними послугами;

- розроблення механізмів контролю за якістю надання населенню публічних послуг;

- максимальне залучення жителів територіальних громад до прийняття управлінських рішень, сприяння подальшому розвитку сучасних форм безпосередньої демократичної участі на місцях [3, с. 63].

Отже, Концепція передбачає оптимальний розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципами субсидіарності, децентралізації та враховує кадровий, фінансовий, інфраструктурний потенціал і ресурси органів місцевого самоврядування різного рівня. Передаючи владу на місця, українська держава отримує більше вигод. Структурні зміни не є втратами повноважень, вони дозволяють оптимально залучати ресурси, що використовуються місцевими органами влади. Відповідно, метою адміністративно-територіальної реформи має бути утворення на базовому рівні адміністративно-територіальних одиниць, спроможних до виконання своїх повноважень.

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування наділяються власними повноваженнями, в межах яких діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність. При цьому органам місцевого самоврядування можуть надаватися окремі повноваження органів виконавчої влади (делеговані

повноваження), у здійсненні яких вони є підконтрольними відповідним органам виконавчої влади. У Законі зазначено: «Делеговані повноваження – повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад» [4].

У загальному вигляді найважливіші питання, віднесені до відання місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, ст. 143 (ч. 1) якої передбачає: «територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування управляють майном, що є в комунальній власності; затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку і контролюють їх виконання; затверджують бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контролюють їх виконання; встановлюють місцеві податки і збори відповідно до закону; забезпечують проведення місцевих референдумів та реалізацію їх результатів; утворюють, реорганізують та ліквідовують комунальні підприємства, організації і установи, а також здійснюють контроль за їх діяльністю; вирішують інші питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції.

Список використаних джерел:

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>.

2. Котенко Я. Локальна ідентичність як умова розвитку об'єднаних територіальних громад (навчальний модуль) / Я. Котенко. – К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 44 с.

3. Лелеченко А.П. Місьцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень : навч. посіб. / А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук – К., 2017. – 110 с.

4. Про місцеві державні адміністрації : закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДЯН У ПРОЕКТАХ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

О. СІКОРА, студент гр. МгПУА-19

Науковий керівник:, професор Сиченко В.В.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Враховуючи проведення реформи децентралізації в нашій державі, роль громад та можливості їх участі в місцевому самоврядуванні зростає з геометричною прогресією. У розвинених країнах, існують різноманітні практики участі членів громади у вирішенні місцевих справ та безпосередньої участі в місцевому самоврядуванні. Україна стоїть на шляху демократичних трансформацій і поступово будує сильне та активне громадянське суспільство. Одна з основних задач на цьому шляху: співпраця громадян з владою задля вирішення нагальних питань, як національного, так і місцевого значення, яка може бути реалізована шляхом запровадження безпосередніх форм участі громадян у місцевому самоврядуванні. Саме тому питання участі громадян в прийнятті рішень на місцевому рівні актуальне.

Механізми за допомогою яких громадяни реалізують своє право участі в місцевому самоврядуванні закріплені в конституції та законах України.

Конституція

Стаття 5. Україна є республікою. Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Стаття 38. Громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Стаття 140. Місцеве самоврядування є правом територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.

Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, є районні та обласні ради.

Питання організації управління районами в містах належить до компетенції міських рад.

Сільські, селищні, міські ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення і наділяти їх частиною власної компетенції, фінансів, майна.

Закон України „Про місцеве самоврядування в Україні” наповнює змістом суть народовладдя в Україні, вказуючи, зокрема, окремі форми участі громадян у місцевому самоврядуванні та особливості їх застосування:

- місцеві референдуми (стаття 7);
- загальні збори громадян (стаття 8);
- місцеві ініціативи (стаття 9);
- громадські слухання (стаття 13);
- органи самоорганізації населення (стаття 14).

Принципи залучення громадян до участі у місцевому самоврядуванні:

- 1 . Принцип безперервності
2. Принцип відкритості.
- 3 . Принцип довіри влади до пересічних громадян.
4. Принцип зворотного зв'язку.
- 5 . Принцип кваліфікації і компетентності.
- 6 . Принцип координованості дій.
- 7 . Принцип об'єктивності.
8. Принцип оптимізації діяльності.
- 9 . Принцип оптимізму.
10. Принцип прямого спілкування.
- 11 . Принцип субсидіарності.

Стратегія залучення громадян визначається насамперед характером цілі, особливостями аудиторії, з якою доведеться взаємодіяти, використовуючи необхідні ресурси, за допомогою визначених форм і методів роботи.

Головна мета роботи з залучення громади — консолідувати всю громаду або її частину для обговорення, розробки, прийняття необхідних для міста програм з подальшим контролем за їх реалізацією.

Список використаних джерел:

Форми і механізми участі громади у місцевому самоврядуванні [Електронний ресурс] /Регіональний центр підвищення кваліфікації Кіровоградської області. - Режим доступу:

[/http://center.kr-admin.gov.ua/News/Homutenko.pdf](http://center.kr-admin.gov.ua/News/Homutenko.pdf)

Держава для суспільства [Електронний ресурс] / – Режим доступу : <http://www.govforc.com/index.php?id=207>.

КЛЮЧОВІ ЗАСАДИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Ю. ЦИБУЛЬКО, студент гр. МгПУА-1-19

В. МАРЕНІЧЕНКО, к.н. з держ. упр., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Формування нормативно-правової основи публічного управління розпочалось із нормативно-правового забезпечення децентралізації влади, тому що це питання постало першим у процесі вдосконалення системи управління. Децентралізацію з самого початку сприймали як розширення повноважень і зміцнення місцевого самоврядування, що вимагало розроблення відповідного правового механізму забезпечення цього процесу. У 1985 р. було прийнято Європейську хартію місцевого самоврядування, у преамбулі до якої в контексті децентралізації влади відзначалося, що органи місцевого самоврядування є однією з головних підвалин будь-якого демократичного режиму, право громадян на участь в управлінні державними справами є одним з демократичних принципів і це право найбільш безпосередньо може здійснюватися саме на місцевому рівні, а існування органів місцевого самоврядування, наділених реальними повноваженнями, може забезпечити ефективне й близьке до громадянина управління. Тому охорона і посилення місцевого самоврядування в різних країнах Європи визнавались важливим внеском у розбудову Європи на принципах демократії і децентралізації влади [2].

Отже, Європейська хартія місцевого самоврядування, зосереджуючи основну увагу на питаннях нормативного врегулювання процесу децентралізації влади, разом із тим прогностично вказала й на головну ознаку майбутньої системи управління – близькість до громадянина, тобто відкритість, публічність.

Основою правового регулювання органів публічної адміністрації як суб'єктів адміністративно-процесуального права в нашій державі є Конституція України, в ст.3 якої зазначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1]. Таким чином, на гарантування прав і свобод людини спрямовані основні зусилля усіх органів державної влади, органів місцевого самоврядування України та інших публічних інституцій.

Складність нинішнього процесу формування належної нормативно-правової бази публічного управління, перш за все, полягає у тому, що сама категорія «публічне управління» є багатогранною за своїм змістом і

проявами, через що в Україні наразі відсутня загальноприйнята дефініція цього поняття. Сьогодні більшість учених досліджують публічне управління шляхом вивчення його окремих важливих елементів. Спираючись на класичну схему стримувань і противаг щодо влади, виходячи з того, що законодавчу діяльність може здійснювати лише законодавча влада, якою є Верховна Рада України, судочинство – судова влада, якою є Конституційний Суд України і суди загальної юрисдикції, то публічне управління має здійснювати (або переважно повинна здійснювати) виконавча влада. А це означає, що здійснення публічного управління, тобто організаційна складова механізму управління, перебуває в компетенції органів виконавчої влади.

Законодавча та судова влади можуть впливати на організаційну складову механізму публічного управління шляхом створення відповідних нормативно-правових актів, тобто через правові норми. Отже, правова складова механізму управління в частині створення правових передумов для публічного управління, виражається в нормотворенні і може перебувати як всередині органів виконавчої влади, так і за їх межами, наприклад, у випадку прийняття законів чи ухвалення судових рішень.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: [http://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96- %D0%B2%D1%80](http://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80).
2. Європейська хартія місцевого самоврядування. м. Страсбург, 15.10.1985 р. URL: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/994_036](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/994_036)

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ ТА ОСНОВНІ СКЛАДОВІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

ОЛЬГА ЧЕРНОВОЛ, магістр

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Соціальним призначенням державної служби є створення умов для ефективної діяльності державних органів, орієнтування на оптимальне поєднання особистих, групових і державних інтересів, висловлювання і захист інтересів населення. Завданням цієї служби є забезпечення повсякденного каналу зв'язку держави та народу, та їх взаємодії [1].

Вихідними положеннями, які визначають сутність, зміст, організацію та діяльність інституту державної служби є принципи цієї служби. Відповідно до вітчизняного законодавства державна служба в Україні базується на таких принципах: верховенства права; законність; професіоналізм; патріотизм; добросовісність; ефективність; забезпечення рівного доступу до державної служби; політична неупередженість; прозорість; стабільність.

До основних моделей державної служби дослідники відносять: політичну; адміністративну; – ліберальну; – сервісну. Основними видами державної служби є: служба в органах законодавчої, виконавчої та судової влади; цивільна (в органах законодавчої, виконавчої влади); мілітаризована (воєнна) служба; спеціалізована (військова, дипломатична, митна, в правоохоронних органах та ін.) [3, с. 11].

Найбільшого поширення набула класифікація державної служби на цивільну та мілітаризовану, тому ми зупинимося на них більш детально. Зокрема, цивільна державна служба пов'язується з виконанням однотипних функцій загального, галузевого та міжгалузевого характеру без виділення принципової специфіки (переважно це служба в апараті органів державної виконавчої влади). Цивільна служба засновується не стільки на примусовому методі державного управління, скільки на методі переконання і може бути розподілена на два основні підвиди: служба в державних органах; служба в державних установах та в адміністрації державних підприємств. Перший із зазначених підвидів державної служби (служба в державних органах) може бути охарактеризовано з двох позицій. З одного боку, це те, завдяки чому здійснюється виконання функцій та завдань окремих органів державної влади відповідно до їх компетенції. З другого боку – це спосіб реалізації встановленого в ст. 38 Конституції України права громадян на державну службу [4, с. 11 – 12].

До цивільної служби відносять службу в: Апараті Верховної Ради України, Адміністрації Президента України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, апаратах судових органів, апаратах військових формувань, Апараті Ради національної безпеки і оборони України, Рахунковій палаті України, антимонопольних органах, органах контролю-ревізійної служби, Центральній виборчій комісії України, Національному банку України, місцевих державних адміністраціях, Державній виконавчій службі України тощо [4, с. 12].

Мілітаризована служба представлена системою органів, які забезпечують захист життя і здоров'я людей, безпеку, порядок управління, гарантування основних прав громадян. Вона включає: військову службу, службу в органах поліції, у кримінально-виконавчих структурах. Мілітаризована державна служба має багато особливостей, які відображені в нормативно-правових актах, що визначають статус відповідного державного органу (служба в органах внутрішніх справ, Міністерства оборони України, Служби безпеки України, служба в органах доходів і зборів України та органах, які здійснюють охорону кордонів, тощо). Згідно чинного Закону «Про державну службу» не на всі, з перерахованих структур, поширюється статус державної служби.

За оцінкою ключових показників ефективності державного управління, до основних проблем державної служби належить наступне: відсутність централізованої бази даних державних службовців, що ускладнює облік та запровадження сучасних практик управління

персоналом; формальні підходи до визначення посадових обов'язків; відсутність методики проведення оцінки та системи класифікації посад, що призводить до дисбалансу в оплаті праці; непрозорість структури заробітної плати, оскільки її варіативна складова становить близько 50 % [5].

Проблеми функціонування державної служби та управління людськими ресурсами на державній службі в Україні експерти пов'язують з певною фрагментарністю та нечіткістю правового регулювання цієї сфери, відсутністю інформаційної системи, яка б дала змогу мати оперативні статистичні дані про стан управління людськими ресурсами, ефективної координації державної політики у відповідній сфері, а також недостатнім рівнем професіоналізму в сфері добору персоналу на посади державної служби. Існуючі конкурсні процедури відбору на посади державної служби залишаються недосконалими і не ґрунтуються на якісних стандартизованих вимогах до рівня професійної компетентності претендентів на посади державної служби, у тому числі відсутні чіткі і прозорі процедури просування по службі. Більшість центральних органів виконавчої влади не застосовують сучасні інструменти управління людськими ресурсами та професійного навчання. Незбалансована система оплати праці призвела до нерівності у системі державного управління.

Проблема змін та оновлення державної служби в Україні нерозривно пов'язана з питаннями культури державного управління. Ця культура є передусім комплексною якісною характеристикою взаємовідносин влади і суспільства в глобальному розумінні, або державного органу (посадовця) і громадянина (групи громадян) у більш звуженому розумінні; і водночас як системну, узагальнену характеристику державно-управлінської діяльності, що відразу акцентує високий ступінь особливих вимог, які висуваються до працівників апарату управління та державної служби в цілому. Отже, її осмислення пов'язується з управлінською культурою державних службовців, що формується в рамках визначених державою і суспільством правових та моральних норм [6, с. 38]. Зростаюча роль культурного чинника у розв'язанні сучасних проблем об'єктивно зумовлює й зміну парадигми державного управління, адже саме культурні регулятори суспільного життя нині стають системоутворюючими в сукупності всіх взаємодіючих сил у суспільстві і проникають у діяльність кожного елемента суспільства, розширюючи зону свого впливу.

Список використаних джерел:

1. Державна служба в Україні. Види та правовий статус державних службовців. Адміністративне право. – Режим доступу : https://pidruchniki.com/12580908/pravo/derzhavna_sluzhba_ukrayini_vidi_pravoviy_status_derzhavnih_sluzhbovtziv.

2. Про державну службу : закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
3. Державна служба і кадрова політика : наук. розробка / [авт. кол. : Р. В. Войтович, В. В. Карлова, А. П. Рачинський та ін.] ; за заг. ред. Р. В. Войтович. – К. : НАДУ, 2015. – 56 с.
4. Системна парадигма в публічній службі : колект. моногр. / С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, Н. А. Липовська [та ін.] ; за заг. ред. С. М. Серьогіна – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 263 с.
5. Про внесення змін до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474 і від 27 грудня 2017 р. № 1013 : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1102-р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2018-%D1%80>.
6. Суший О. Культура державного управління: сутність, складові та тенденції розвитку / О. Суший // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2012. – Вип. 4. – С. 38 – 47. – Режим доступу : <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2012-4-7.pdf>.

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

О. ЧЕРНОВОЛ, магістр

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Подальша демократизація суспільства, децентралізація владних повноважень на засадах субсидіарності стали пріоритетними реформами в Україні. В сучасних дослідженнях децентралізацію визначають як спосіб організації публічної влади в державі, за якого адміністративно-територіальні одиниці або інші територіальні утворення мають право самостійно вирішувати питання місцевого значення і реалізувати власні завдання у межах, встановлених законодавством [1, с. 45]. Тим самим, децентралізація полягає в розподілі функцій і повноважень між державним і місцевими рівнями управління із розширенням прав останніх. Роль децентралізації влади в процесах становлення інституту місцевого самоврядування є визначальною. Оскільки децентралізація є своєрідною системою управління, за якої частина функцій центральної влади переходить до органів місцевого самоврядування [2]. Спільним для більшості підходів є відзначення того, що децентралізація за своєю суттю притаманна правовій демократичній державі, а ступінь децентралізації управління відображає рівень розвитку демократії [3, с. 279].

Побудова такої системи місцевого самоврядування, яка дозволить реалізувати права і свободи громадян, можливості і потенціал територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення є одним з основних пріоритетів розвитку суспільства в Україні. Реформування місцевого самоврядування як складова політичної реформи тісно пов'язана із адміністративною та адміністративно-територіальною реформою в Україні. Ключовим питанням, яке необхідно розв'язати у ході реформування є забезпечення передачі максимально можливого обсягу владних повноважень органам місцевого самоврядування та чіткого розмежування їх повноважень з повноваженнями виконавчої влади. Тобто мова йде про децентралізацію. Сьогодні стоїть важливе завдання визначення та запровадження в Україні власної моделі децентралізації в управлінні, яка дозволить досягти значно більшого рівня ефективності публічного управління для забезпечення громадян необхідною кількістю й якістю соціальних і адміністративних послуг.

Зарубіжний досвід останніх десятиріч з питання модернізації публічного управління засвідчив, що ключовим моментом у цьому процесі був перегляд відносин між центральним, регіональним, місцевим рівнями державного управління та місцевим самоврядуванням. Основними принципами, які були покладені в основу розподілу повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування стали принципи децентралізації, деконцентрації, субсидіарності. У результаті реформування було досягнуто розвитку регіонального самоврядування, зміцнення позицій місцевого самоврядування, що дозволило більш ефективно вирішувати питання соціально-економічного розвитку територій [3, с. 279 – 280].

Поряд із тим, визначаючи перспективи децентралізації влади в Україні, дослідники зауважують на очікуваних ризиках, що може спричинити цей процес. До груп цих ризиків аналітики відносять :

- складності, що виникнуть при перегляді меж адміністративно-територіальних одиниць, що скоріше за все знайде своє вираження в укрупненні територіальних громад (з метою забезпечення їх фінансової спроможності);
- послаблення державного контролю органів місцевого самоврядування за реалізацією повноважень, які будуть їм передані, що ускладняється слабкістю інститутів громадянського суспільства;
- загострення проблем бюджетної системи у питанні фінансування повноважень органів місцевого самоврядування, загроза його зриву;
- зниження якості місцевого управління та легітимності прийнятих рішень, обумовлене низьким рівнем компетентності посадових осіб місцевого самоврядування та недосконалістю системи добору до депутатського корпусу;
- утвердження в областях ідей, претензій у сфері політичних інтересів, які суперечать загальнонаціональним інтересам. Безумовно,

при розгляді кроків реформування місцевого самоврядування необхідно враховувати перелічені ризики та передбачувати застосування механізмів послаблення їх негативного впливу. Разом із тим, поява тих чи інших складностей стимулюватиме до швидкого реагування влади та пошуку засобів вирішення існуючих проблем [3, с. 280].

Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади стала однією з найбільш масштабних реформ в Україні, яка триває вже п'ятий рік. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні передбачає створення належних матеріальних (майно, зокрема земля, що перебувають у власності територіальних громад), фінансових (податки та збори, що пов'язані з територією відповідної адміністративно-територіальної одиниці) та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень [4]. Реформа спрямована на здійснення наступних напрямів дій:

- визначення територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування, здатних забезпечувати якісні публічні послуги (як і місцевих органів виконавчої влади);
- створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення здійснення органами місцевого самоврядування власних та делегованих повноважень;
- розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування на основі принципів субсидіарності (так само як і з органами виконавчої влади);
- запровадження державного контролю за рішеннями органів місцевого самоврядування [4].

Список використаних джерел:

1. Бориславська О. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко та ін. ; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні». – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
2. Лелеченко А. П. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень : навч. посіб. / А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук. – К., 2017. – 110 с.
3. Тарасенко Т. М. Проблема децентралізації в реформуванні місцевого самоврядування в Україні / Т. М. Тарасенко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2014. - № 2 (21). – С. 277 – 286. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2014_2_30.
4. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету

Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>.

ЗМІНИ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

О. ШЕРЕМЕТЬЄВА, магістр

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Розглядаючи молодіжну політику в умовах децентралізації влади, необхідно насамперед дати визначення терміну «децентралізація». Слід зазначити, що це питання було ґрунтовно досліджено Ж. Веделем. Децентралізація, на його думку, полягає у передаванні владних повноважень не державним службовцям і органам, що представляють центральну владу, а іншим органам, що не знаходяться в ієрархічному підпорядкуванні останній, переважно, які обрані населенням [1].

Так, американський фінансовий аналітик Джеймс Шуров'ескі зазначає: «Сила децентралізації полягає в тому, що з одного боку вона стимулює незалежність і спеціалізацію, а з іншого – дозволяє людям координувати свої дії і вирішувати складні проблеми. Суттєвий недолік децентралізованої системи – відсутність гарантій того, що цінна інформація, отримана в одній частині системи стане всезагальним надбанням» [2 с. 84]. При цьому автор застерігає, що «створити децентралізовану систему не так просто, а ще важче її підтримувати. Крім того, децентралізація дуже легко перетворюється в дезорганізацію» [2 с. 87]. Таким чином, у проведенні реформи щодо децентралізації влади з реальною передачею повноважень місцевому самоврядуванню існує багато проблем, ризиків та перешкод. Але, як правильно зазначає О. Скрипнюк, «альтернативи децентралізації немає, бо саме здійснення успішної децентралізації влади є запорукою ефективного територіального розвитку та забезпечення справжнього народовладдя в Україні» [3 с. 24]. Результатом реформи в Україні має стати формування нової демократичної моделі.

Отже, децентралізація є однією з форм розвитку демократії, що одночасно зберігає єдність держави та її інститутів і розширює можливості місцевого самоврядування. Вона має на меті активізувати населення для забезпечення власних потреб, звужити сферу державного впливу на суспільство, зменшити видатки на утримання держапарату. Цей процес сприяє прямому народовладдю, адже передбачає передачу управління ряду справ локального рівня безпосередньо в руки зацікавлених осіб. Таким чином, децентралізація сприяє побудові громадянського суспільства. Повна децентралізація влади – процес доволі складний і тривалий, але необхідний для формування

самостійних та дієздатних територіальних громад. На сьогодні перед Україною стоїть завдання створення власної моделі децентралізації спрямованої на тісну співпрацю з молоддю. Дана модель обов'язково має включати:

- необхідну інфраструктуру молодіжної політики, у тому числі її організаційне та фінансове забезпечення;
- забезпечення діяльності молодіжних центрів і молодіжних працівників;
- розвиток інститутів громадянського суспільства;
- міжгалузеву та міжсекторальну взаємодію у молодіжній роботі;
- оцінювання ефективності молодіжної роботи і звітування перед громадою про стан роботи з молоддю;
- забезпечення умов молодіжної участі та молодіжного громадського контролю [4].

Слід зауважити, що у процесі децентралізації влади в Україні доцільно враховувати досвід розвитку демократії європейських країн, що засвідчує важливе значення участі молодих людей в процесі ухвалення рішень і діяльності на місцевому і регіональному рівні. Принципи формування молодіжної політики на рівні громади та основні молодіжні пріоритети визначені переглянутою Європейською хартією про участь молоді в місцевому та регіональному житті (2003 р.):

- участь молоді в суспільному житті на місцевому і регіональному рівні повинна стати частиною загальної політики залучення громадян у суспільне життя;
- галузева політика повинна містити молодіжний вимір, у зв'язку із цим місцеві і регіональні органи влади мають дотримуватися положень Хартії і забезпечувати на практиці різні форми участі, які визначатимуться за погодженням і спільно з молодими людьми та їх представниками;
- проголошені в Хартії принципи та різні форми участі стосуються всіх молодих людей без дискримінації [5].

Молодіжна політика в Україні до останнього часу регулювалася та адмініструвалася державними органами, завдання молодіжної політики, форми роботи, обсяги і напрями фінансування формувалися адміністративним шляхом. Процес децентралізації влади переміщує акцент з централізованого управління на місцеве самоврядування, визначає пріоритет громадського залучення та соціальної активності молоді, формує новий підхід організації діяльності [5].

Ефективність молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації значною мірою залежить від єдності та скоординованості дій виконавчої влади, місцевого самоврядування і молодіжного представництва. Метою реформи децентралізації є розбудова громадянського суспільства за активної участі молоді, підвищення до середньоєвропейського рівня залученості молоді до активного

громадського життя. Завдання реформи децентралізації – це підвищення мобільності молоді (понад 50 % молоді відвідують інші регіони України та країни ЄС), упровадження європейських норм і стандартів у молодіжній політиці, створення нових інструментів громадянської освіти, розвиток національних і місцевих ініціатив молоді [5].

Основні принципи реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації:

– молодіжна активність – саме молодь має бути суб'єктом молодіжної роботи, завдання державної системи управління – створити умови для залучення молоді до розробки і реалізації молодіжної політики;

– обґрунтованість – враховує реальний стан і потреби державної системи та громадських інституцій, ґрунтується на потребах і прагненні української молоді;

– відповідність – впроваджує механізми молодіжної роботи на державному та регіональному рівнях відповідно до сучасних запитів і можливостей;

– узгодженість – побудова ефективної міжсекторальної та міжгалузевої взаємодії [6].

Для ефективного впровадження реформи децентралізації необхідно використовувати такі інструменти:

1. Програма національно-патріотичного (громадянського) виховання молоді на 2016 – 2020 роки
2. Програма «Молодь України 2016 – 2020 роки»
3. Міжнародна молодіжна співпраця:
4. Прозорість та ефективність використання бюджетних коштів [7].

Список використаних джерел:

1. Ведель Ж. Административное право Франции / Ж. Ведель ; пер. с франц. Л. М. Энтина. – М. : Прогресс, 1973. – 512 с.
2. Шуровьески Джеймс. Мудрость толпы. Почему вместе мы умнее, чем поодиночке, и как коллективный разум формирует бизнес, экономику, общество и государство / Джеймс Шуровьески ; пер. с англ. В. Н. Логвинова. – М. : И. Д. Вильямс, 2007. – 304 с.
3. Скрипнюк О. Децентралізація влади як чинник забезпечення стабільності конституційного ладу: теорія й практика [Електронний ресурс] / О. Скрипнюк // Віче: громадсько-політичний і теоретичний журнал. – 2015. – № 12. – С. 22 – 24. – Режим доступу : www.viche.info.
4. Модель реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації / Веб-сайт Ініціативи «Децентралізація». – Режим доступу : <https://decentralization.gov.ua/youth/molod-v-oth>.
5. Ярема О. Формування державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації // Молодіжна політика та молодіжна робота : матеріали II міжрегіональної наук.-практ. конф., 14 груд. 2017 р.,

м. Дніпро / за заг. ред. Є. І. Бородіна. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 114 с. – Режим доступу : http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2017_12_14_material_dums.pdf.

6. Пеша І. Система молодіжної роботи в умовах децентралізації // Молодіжна політика та молодіжна робота : матеріали II міжрегіональної наук.-практ. конф., 14 груд. 2017 р., м. Дніпро / за заг. ред. Є. І. Бородіна. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 114 с. – Режим доступу : http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2017_12_14_material_dums.pdf.

7. 46. Сучасний стан і перспективи розвитку взаємодії молодіжних громадських організацій з органами публічної влади і об'єднаними територіальними громадами в умовах децентралізації / М. В. Канавець // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2018. – Вип. 3 (38). – С. 116 – 128.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В ПРОЦЕСІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

К. ЯЦЕВИЧ, магістр

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Реформа місцевого самоврядування, головним принципом якої є децентралізація, стала однією з ключових реформ на сучасному етапі державотворчих процесів. Шлях реформи полягає в укрупненні рівнів місцевого самоврядування, зокрема, що стосується базового рівня, для забезпечення спроможності територіальних громад.

В країнах Європи реформа адміністративно-територіального устрою (АТУ) вже проведена. Метою цієї реформи в Україні є: створення спроможних до розвитку територій; забезпечення якісними послугами населення; створення умов для кадрового зростання в місцевому самоврядуванні. Сучасна реформа АТУ має дві принципові умови її проведення: реформування має відбуватися шляхом добровільного об'єднання територіальних громад; ОТГ повинні бути спроможними [1]. Ці умови підкріплюються законодавчою базою, яка включає: Закон України «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 р. № 1508-VII [2]; Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р. № 157-19 [3]; Методику формування спроможних територіальних громад, постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р., № 214; Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи

міжбюджетних відносин» від 26 квітня 2015 р., підстава 288-19 [4]; Закон України «Про місцеві вибори» від 14 липня 2015 р. [5], № 595-VIII; Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо організації проведення перших виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 4 вересня 2015 р., № 676-19 [6].

Згідно із Законом, добровільне об'єднання має відбуватися на основі таких принципів: 1) повсюдності влади – у складі об'єднаної територіальної громади не може існувати іншої територіальної громади, яка має свій представницький орган місцевого самоврядування; 2) цілісності – територія об'єднаної територіальної громади має бути нерозривною, межі об'єднаної територіальної громади визначаються по зовнішніх межах юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися; 3) економічної ефективності – при прийнятті рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади; 4) відповідності – якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання [7].

Перший етап передбачає передачу частини повноважень держави на найнижчий адміністративно-територіальний рівень – новоствореним ОТГ. Що, у свою чергу, передбачає об'єднання шляхом укрупнення сільських рад. Оскільки, новоствореним ОТГ передбачено передачу основної частини державних повноважень, які до цього виконували районні державні адміністрації, існування останніх стає недоречним. І, згодом після повного завершення процесу об'єднання сільських рад та формування нових ОТГ на території кожного району, існування районних державних адміністрацій як і самих районів, на територію яких була поширена юрисдикція останніх, буде припинено.

Отже, перший етап реформи передбачає реорганізацію сільських рад в ОТГ та ліквідацію районів. Сама модель такої зміни системи АТУ у своїй переважній більшості процедурних питань була запозичена із скандинавської моделі реформування АТУ. Отже, можна сміливо стверджувати, що Україна обрала не польський варіант реформи АТУ, а скандинавський, про що говорять і самі ідеологи реформи в Україні [8].

Другий етап реформи передбачає формування другого рівня АТУ країни. Оскільки, громади не можуть виконувати повністю функції державних органів влади, на території кожної області передбачається

формування адміністративно-територіальних одиниць регіонального рівня – префектур (повітів чи округів).

Формування територій таких одиниць АТУ має відбуватись по межах новоутворених ОТГ і буде включати у себе від 10 до 30 і більше ОТГ. Загалом у кожній області планується утворення від 3 до 5 таких одиниць. Вони будуть кардинально відрізнятись від нині існуючих одиниць АТУ регіонального рівня – областей та районів. Фактично, територія такої одиниці (префектури) – це буде територія поширення повноважень префекта та підконтрольних йому органів. Свого бюджету така одиниця не матиме, тобто всі кошти, які будуть у розпорядженні такої одиниці АТУ будуть направлені лише на функціонування контролюючих органів та діяльності самого префекта [9].

Третій етап реформи передбачає формування третього регіонального рівня АТУ країни. Після формування двох нижчих рівнів АТУ – місцевого та субрегіонального, реформу буде логічно завершити реформою вищого рівня системи АТУ – регіонального. Фактично, це означатиме зміну кількості областей країни у сторону їх зменшення. Проте, про реформування цього рівня системи АТУ держави в експертному середовищі говориться дуже мало, оскільки поки не існує єдиного варіанта проведення такої реформи. Початок третього етапу – означатиме зміну кількості областей країни у сторону їх зменшення.

Дніпропетровською обласною радою та державною адміністрацією налагоджена організаційно-методична та інформаційно-роз'яснювальна робота щодо впровадження механізмів децентралізації влади [10], формування спроможних дієздатних громад, підтримка ОТГ. Постійно здійснюються виїзні засідання керівництва області з головами райдержадміністрацій та місцевих рад на територіях районів, в яких повністю або частково не сформовані перспективи об'єднання громад, де не розпочато процес добровільного об'єднання територіальних громад або процес відбувається повільно. Керівництвом облдержадміністрації постійно проводяться особисті та виїзні прийоми представників територіальних громад з питань щодо добровільного об'єднання.

По суті, це великі безпорадні сільради, які отримали гроші, але не мають уявлення, як розвиватися, не здатні досягнути отримані повноваження. Оскільки інфраструктури у низки сіл просто не існує, що поглиблює потреби громад, особливо якщо врахувати, що фактично всі дороги в периметрі ОТГ віднедавна переведені під їхню опіку підвищує їх неспроможність.

Список використаних джерел:

1. 1. Курс «Розвиток громади» [Електронний ресурс] : Український католицький університет. Інститут лідерства та управління. – Режим доступу : <http://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2016/02/RG2-.pdf>.
2. Сільські комітети: порядок створення та основні засади діяльності: нормативні та навчально-методичні матеріали на допомогу місцевому самоврядуванню / за ред. Ю. Губені, О. Савчука. – Луцьк, ІАДРП, 2004. – 134 с.
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97 – ВР // Відомості Верховної Ради. – № 24. – 1997.
4. Послуги е-врядування у бібліотеках Болгарії [Електронний ресурс] : блог Бібліотечний автобан. – Режим доступу : <http://bibliote4nyj-autoban.blogspot.com/2012/11/blogpost.html>.
5. Річний звіт про діяльність ГО «Фонд розвитку ініціативи громади» за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fundofdevelop.org.ua/wp-content/uploads/2016/01/Річний-звіт.pdf>.
6. Про Національну програму правової освіти населення : указ Президента України від 18 жовтня 2001 р. № 992/2001 [Електронний ресурс] : сайт Верховної Ради України: офіційний веб-портал. – К., 2001. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/992 /2001>.
7. Про Національну програму правової освіти населення : указ Президента України від 18 жовтня 2001 р. № 992/2001 [Електронний ресурс] : сайт Верховної Ради України: офіційний веб-портал. – К., 2001. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/992 /2001>.
8. Про добровільне об'єднання територіальних громад : закон України від 5.02.2015 р. №157-19 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 13. – Ст. 91.
9. ГО «Фонд розвитку ініціативи громади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fundofdevelop.org.ua/fasilitatsiya-v-selakh/>
10. Мережа Пунктів доступу громадян до офіційної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pdp.org.ua/caps>.

ЕКОНОМІКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

МІЖГОСПОДАРСЬКІ ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ

I. ЗАСТАВА, старший викладач
**Дніпропетровський державний аграрно-економічний
університет**

Коллективне використання сільськогосподарської техніки набуває особливого значення після реорганізації колгоспів і радгоспів в акціонерні товариства, спілки, фермерські та селянські господарства.

Спільне використання техніки, дає можливість аграріям зменшити капіталовкладення на придбання і експлуатацію техніки. Світовий досвід свідчить, що розвиток міжгосподарських форм використання техніки, це ефективний шлях для малих по розміру господарств.

Витрати господарства, на виконання механізованих робіт, при міжгосподарському варіанті, набагато нижче, ніж при виконанні цих робіт самими господарством.

Форми міжгосподарського використання техніки:

- спільне використання техніки
- гуртки з обміну технікою
- машинні ринги
- машинні списки
- машинні пули
- агросервісні гуртки
- механізовані кооперативи
- тимчасові міжгосподарські формування
- машинні товариства
- підприємства з надання механізованих послуг
- машинно-технологічна станція (МТС)

Міжгосподарське використання техніки має як переваги, так і недоліки. До переваг відноситься:

- впровадження удосконалених методів і технологій на економічно вигідних умовах;
- досягнення оптимального завантаження сільськогосподарської техніки;
 - використання дорогого обладнання;
 - можливість застосування найновішої і продуктивної техніки;
 - зниження затрат праці (зменшується необхідність у робочій силі в розрахунку на одиницю площі сільськогосподарських угідь);

- можливість наймати додаткову робочу силу в пікові періоди у сільському господарстві;
 - раціональний розподіл робочої сили протягом усього року, якщо в кооперації беруть участь ферми з різною спеціалізацією;
 - можливість ефективніше використовувати кваліфікацію окремих фермерів;
 - підвищення доходів ферм;
 - термінове забезпечення ферм сільськогосподарськими машинами;
 - скорочуються загальні витрати на обладнання;
 - зменшуються капітальні вкладення в обладнання, виникає можливість вигідніше використати наявні фонди;
 - підвищується соціальне забезпечення при нещасних випадках, хворобах (зменшується господарський ризик);
 - знижується напруженість робіт у піковий період;
 - з'являється можливість розширити підприємство за рахунок використання власної робочої сили і машин на сусідніх фермах.
- До стримуючих чинників спільного використання машин відноситься:
- недостатня інформація;
 - допомога обладнанням відсутня в той час, коли найбільш необхідна;
 - при наданні допомоги іншим менше часу лишається на обробіток свого поля;
 - можливе занесення машинами бур'янів і різних хвороб з інших ферм;
 - розміри і місцезнаходження поля можуть не підходити для використання великогабаритних машин;
 - втрати часу в зв'язку із збільшенням обсягу адміністративної роботи;
 - частіші поломки машин при спільному використанні і одноособовій відповідальності;
 - виникнення суперечностей щодо податків (машини потрібні як засіб їх зменшення);
 - недоліки державної системи стимулювання кооперації;
 - наявність власних машин підвищує статус їхніх власників (страх втрати самостійності);
 - виникнення непорозумінь із сусідами на перших кроках спільного використання машин;
 - ризик несприятливих погідних факторів, отже, виникнення нерівних умов для кооперативів;
 - ризик виникнення суперечностей між сусідами при врегулюванні спірних питань;
 - ризик виникнення змін у самій кооперації.

Міжгосподарське використання обладнання спричиняє появу нових видів кооперативної діяльності, зокрема, спільних ремонтних майстерень, підприємств по закупівлі різних засобів виробництва тощо.

За сучасних умов, коли гостро відчувається нестача техніки в сільському господарстві, на увагу заслуговують усі позитивні форми її ефективного використання.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ПРОБЛЕМИ ОЦІНОЧНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯКОСТІ ОСВІТИ

РУСЛАНА МИРОНОВА, к.е.н., доцент

КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР

Включення України до кола країн, які проводять міжнародні порівняльні дослідження якості освіти, процеси інтенсифікації освіти, її інтернаціоналізація привели до розуміння необхідності змін у поглядах на якість результатів освіти. У відповідності зі світовими тенденціями на перший план до цільової орієнтації підготовки випускників в наші дні виходять такі характеристики як креативність, творчий підхід до вирішення навчальних і життєвих проблем, вміння самостійно здобувати знання, а головне - здатності успішно їх застосовувати в професійних ситуаціях.

Необхідно розглядати якість не тільки освіти, а й навчання, яке трактується як навчальний процес разом з супутніми складовими і результатами цього процесу. Відповідно, виникає поняття «якість результатів навчання».

Нові вимоги суспільства до випускників ініціюють створення сучасних підходів до аналізу якості освіти. Цільові орієнтири, представлені у вигляді сукупності компетенцій, вимагають інноваційних механізмів оцінювання чинності міждисциплінарного характеру і відстроченого прояву результатів освоєння компетенцій. Завдяки зверненню до наукового апарату теорії педагогічних вимірювань та методів динамічного аналізу для відстеження, аналізу та прогнозування змін якості навчальних досягнень, оціночно-аналітична діяльність в наші дні має більш досконалий науково-обґрунтований підхід до оцінювання і

аналізу якості освіти, орієнтований на проблеми управління. Результати вимірювань, отримані з високою надійністю і обґрунтованістю, дозволяють перейти від спостережуваних оцінок підготовленості студентів до більш вірогідних оцінок параметрів, які представляють рівні освоєння компетенцій, на основі теорії тестів (IRT). А весь теоретико-методологічний апарат оціночно-аналітичної діяльності, на основі її моделей, дизайну, методів обробки та аналізу даних, теорії генералізації дають можливість за результатами оціночно-аналітичної діяльності отримати обґрунтовані управлінські рішення.

Предметом оцінювання в процесі оціночно-аналітичної діяльності в системі освіти повинна стати сукупність компетенцій. У міру розвитку процесу впровадження компетентнісного підходу в країнах з високо розвиненими системами освіти починають домінувати і здійснювати свій вплив нові уявлення про компетенції студентів. До числа таких тверджень можна віднести наступні:

- для підвищення якості освіти має значення не стільки рух на підтримку компетенцій в педагогічному співтоваристві, скільки кроки освітніх організацій і роботодавців в сторону забезпечення більшого зв'язку між результатами освіти і потребами ринку праці;

- компетентнісний підхід сприяє підвищенню якості результатів освіти і їх прагматизації при отриманні практико-орієнтованої освіти;

- перехід до компетенцій зовсім не зводиться до стимулювання розвитку креативності у студентів і пріоритету творчих видів навчальної діяльності;

- орієнтація на кінцеві результати навчання, задані у формі професійних компетенцій, призводить до зростання свободи вибору освітніх програм для освітніх організацій, викладачів і студентів;

- міждисциплінарна природа компетенцій змушує ламати сформовану структуру освітніх організацій і йти від звичного читання окремих дисциплін, замінюючи окремі дисципліни полідисциплінарними модулями.

При реалізації компетентнісного підходу в навчанні необхідно враховувати, що запорукою формування компетенцій не можуть бути особистісні характеристики студентів, що відображають їх вроджені здібності. Тим самим стверджується постулат про те, що компетенції можуть бути розвинені шляхом навчання. Таким чином, в самому загальному випадку, можна стверджувати, компетенції зводяться до сукупності здібностей придбаних і розвинених в процесі навчання, що визначають потенціал студентів у виконанні майбутньої професійної діяльності за результатами навчання.

Величезна заслуга компетентнісного підходу полягає в стиранні граней між вимогами до якості, встановленими академічною

громадськістю, ринком праці, суспільством і державою. Ця властивість компетенцій підкреслюється в матеріалах Болонського процесу, у який наголошує, що компетенції надають єдину мову для опису академічних і професійних профілів в освіті. Завдяки компетенціям можна говорити про єдність поглядів на якість, не виключаючи існування різних трактувань показників для оцінки якості результатів освіти. Студенти бачать в компетенціях основу подальшого успіху в професійній діяльності, викладачі - цільові орієнтири в своїй роботі, роботодавці - бажані і затребувані життям результати освіти, а державні органи, які здійснюють контроль якості результатів освіти, сприймають компетенції як норми при оцінці якості результатів діяльності освітніх організацій.

Компетентнісний підхід є найбільш характерним феноменом в трактуванні якості освіти, оскільки вимоги до якості освіти та саме її розуміння змінюються в міру розвитку суспільства, економіки та науки. Його виникнення є наслідком невідповідності результатів освіти сучасним запитам суспільства і потребам ринку праці, а його основні положення відображають прагнення учасників освітнього процесу до підвищення ефективності результатів своєї діяльності на тлі пріоритету прагматизму. Компетентнісний підхід привносить нове не тільки в розуміння якості освіти, а й у процес його оцінювання. Результати освіти визнаються значущими після закінчення навчання, тому обов'язково потребують зовнішньої оцінки.

Професійні компетенції - це придбані в результаті навчання здатності до успішного виконання професійної діяльності відповідно до вимог сучасного етапу розвитку економіки та професійних стандартів, в умовах високої ефективності діяльності і в поєднанні з соціальною відповідальністю за її результати.

Загальнокультурні компетенції - це придбані в результаті навчання здібності, що мають причинні зв'язки з ефективністю навчальної діяльності з розвитку професійних компетенцій, успішністю соціалізації особистості в різних життєвих ситуаціях, формуванням компетентнісної мотивації і розвитком особистості студента відповідно до професійних та соціальних вимог.

Незалежно від результатів оціночно-аналітичної діяльності вже зараз за багатьма напрямками підготовки видно труднощі і майбутні проблеми, неминучі при формуванні компетенцій і їх оцінці. Одна з проблем у вищій освіті пов'язана, в першу чергу, з надлишковим числом компетенцій по ряду напрямків підготовки, що виникли внаслідок зайвої роздробленості формулювань і їх частковим перетином. Проблема з надмірною кількістю компетенцій частково, але не повністю, долається в актуалізованій версії стандартів, де, наприклад, по спеціальності «Менеджмент» (магістратура) вже включено тільки 13 професійних

компетенцій. Однак і 13 компетенцій для підсумкової атестації виявиться багато, якщо вчинити так, як наказують вимоги надійності вимірювань, згідно з якими для кожної компетенції в виміривач має бути включено не менше 5-7 завдань для кожної компетенції.

Інші труднощі в реалізації компетентнісного підходу пов'язана з тим, що надпредметних характер професійних компетенцій обумовлює їх полідисциплінарну природу і вимагає ретельного оновлення структури змісту навчання і розробки полідисциплінарних компетентнісних тестів для оцінки його результатів. Один з найбільш поширених підходів, що отримав в освіті назву «паспортизація», заснований на створенні опису компетенцій (або їх кластерів) з позицій їх зв'язку з дисциплінами, періодом формування, знаннями і вміннями, що придбані студентами.

Безсумнівно, що такі опис корисні, оскільки вони дозволяють конкретизувати компетенції, перевести їх в площину спостережуваних результатів навчання. Вони також забезпечують практичні орієнтири в діяльності викладачів при формуванні компетенцій за рахунок встановлення їх зв'язків з цільовими індикаторами у вигляді реальних умінь щодо виконання практико-орієнтованих і професійно-орієнтованих дій, які слід сформулювати у студента. Зокрема, в паспорті компетенції повинна міститися інформація про спостережувані ознаки її прояву, зв'язку з змістовними модулями, освітніми та оціночними технологіями, періодом і умовами навчання.

Паспортизація компетенцій включає процес створення описів є вираз їх на мові дій, а не зведення до класичної тріаді: знати, вміти, володіти. Вона сприяє виявленню спостережуваних ознак прояви компетенцій, що грають роль операційних показників якості результатів навчання і повинна проводитися відповідно надпредметної природи і відстроченого характеру прояву компетенцій в діяльності випускників освітніх організацій вищої освіти. Ефективність роботи з оцінювання компетенцій, багато в чому, залежить від того, наскільки коректно описана кожна компетенція, якою мірою вдалося створити компетентнісно-орієнтовані виміривачі, що забезпечують високу надійність і валідність результатів вимірювань. Ця робота повинна підкріплюватися формуванням кадрового потенціалу кожної освітньої організації, здатного забезпечити ефективність роботи з оцінки якості результатів освіти.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет виступив як один із організаторів 8-ї Науково-практичної інтернет-конференції **«Розвиток форм і методів сучасного менеджменту в умовах глобалізації»**.

Форма проведення конференції, – дистанційна. Конференція проходила з 2 по 6 листопада 2020 року. За результатами роботи підготовлено збірник Матеріалів конференції.

Конференція проходила з метою висвітлення передових науково-практичних результатів досліджень, отриманих у галузі менеджменту. Конференція покликана стимулювати обмін ідеями та тематичною інформацією між українськими та закордонними вченими, представниками наукового та виробничого середовищ, слугувати джерелом інформації про сучасний рівень наукової роботи для студентів та аспірантів.

ТЕМАТИЧНІ НАПРЯМИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

1. Актуальні проблеми менеджменту в умовах глобалізації
2. Сучасний стан та шляхи розвитку менеджменту в Україні
3. Напрями розвитку публічного управління
4. Економіко-організаційні аспекти розвитку кооперації в Україні
5. Інноваційний розвиток сучасного освітнього менеджменту
6. Сучасні тенденції розвитку філософії освіти

Електронна адреса Організаційного комітету
confdsau@gmail.com

Всього, під час конференції, із 69 доповідями виступили 88 учасників, які представляли наступні організації:

- **Росія**
- Псковский государственный университет

- **Україна**
- Дніпровський державний аграрно-економічний університет
- Дніпровська академія неперервної освіти
- Національна металургійна академія України
- Херсонський державний аграрний університет
- Полтавська державна аграрна академія
- Донецький національний університет імені Василя Стуса
- Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро
- Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
- Самостійна науково-дослідна лабораторія ДП «КБ «Південне» ім. М.К. Янгеля
- Уманський національний університет садівництва
- Полтавський державний аграрний університет
- Національний університет біоресурсів і природокористування України
- Класичний приватний університет
- Університет митної справи та фінансів